

Hevosneuvonnan tarve ja tarjonta Keski-Suomessa

Anu Honkola

Opinnäytetyö
Helmikuu 2015

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma
Luonnonvara- ja ympäristöala

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tekijä(t) Honkola, Anu	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 02.02.2015
	Sivumäärä 59	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi Hevosneuvonnan tarve ja tarjonta Keski-Suomessa		
Koulutusohjelma Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Jaana Auer, Hanna Kaihlajärvi		
Toimeksiantaja(t) Hevosvoimaa-tiedotushanke		
Tiivistelmä Opinnäytetyössä tutkittiin hevosneuvonnan tarvetta ja tarjontaa Keski-Suomessa 2010-luvulla. Hevosalan kasvaessa myös neuvontapalveluiden tarvetta ja tarjontaa on tärkeää kartoittaa. Webropol-sähköpostikyselyssä selvitettiin keskisuomalaisten hevosyrittäjien ja hevosnomistajien neuvonnan tarvetta. Puhelinhaastattelussa haastateltiin keskisuomalaisia hevosneuvontaa tarjoavia tai hevosneuvontaa sivuavia organisaatioita ja selvitettiin, mitä hevosneuvontaa Keski-Suomessa on saatavilla, miten ja millä hinnoilla. Työn tavoitteena oli selvittää, mitä hevosneuvonnan osa-alueita tarvitaan ja millaista hevosneuvontaa on tarjolla, eli kuinka hyvin tarjonta ja kysyntä vastaavat toisiaan. Sähköpostikyselyyn vastasi 147 keskisuomalaista hevosnomistaja ja hevosyrittäjä. Vastaajista osa oli tyytyväisiä saamaansa neuvontaan ja osa ei tiennyt hevosneuvonnasta juuri mitään. Neuvonnan tarvetta koettiin olevan eniten hevosen lääkintään, terveydenhuoltoon ja kengitykseen liittyen, sekä jonkin verran tarvetta neuvonnalle oli myös hevosen koulutukseen, valmennukseen, jalostukseen ja kasvatukseen sekä tuki- ja rahoitusasioihin liittyen. Neuvontaa kaipaavia ihmisiä löytyi kaikista ikäryhmistä, ja eroja eri vastaajaryhmien välillä oli vaikeaa löytää. Keskimäärin hieman aktiivisemmin neuvontaa kaipasivat 30 -45-vuotiaat naiset, joilla oli yksi tai kaksi harrastehevosta. Haastattelussa selvisi, mitä hevosneuvontaa maakunnassa on tarjolla. Tarjontaa löytyi eniten Keski-Suomen hevosjalostusliitosta ja ProAgriasta. Valtakunnallisten neuvonta- ja hevosorganisaatioiden palveluja osataan hyödyntää myös Keski-Suomessa, ja lisäksi neuvontaa lisäävät verkostoituminen muihin maakuntiin ja internetin tuoma apu. Hevosen lääkintä, terveydenhoito ja kengitys koettiin hyvin neuvotuiksi ja kysyntään vastattiin. Tuki- ja rahoitusasioissa neuvontaa oli tarjolla hyvin, mutta ihmiset silti tavoittivat kyseistä neuvontaa huonosti. Hevosneuvonnan kirjo on useille ihmisille sekavaa ja vaikeasti löydettävää, mutta neuvonnan tila on kohtuullinen. Tiedottamista hevosneuvonnasta tulisi lisätä.		
Avainsanat (asiasanat) hevosneuvonta, hevonen, Keski-Suomi, hevosala, hevosnomistaja, hevosyrittäjä, kyselytutkimus		
Muut tiedot		

Author(s) Honkola, Anu	Type of publication Bachelor's Thesis	Date 02022015
	Pages 59	Language Finnish
		Permission for web publication (X)
Title The Horse Counseling in the Region of Central Finland		
Degree Programme Degree Program of Rural Business and Natural Resources		
Tutor(s) Jaana Auer, Hanna Kaihlajärvi		
Assigned by Hevosvoimaa-information project		
<p>Abstract</p> <p>This thesis examined the supply and demand for horse counseling in central Finland in the 2010s. As equine industry grows, the need for counseling services and their supply is important to identify. A Webropol e-mail survey explored equine entrepreneurs' and horse owners' need for advice in Central Finland. Through telephone interviews was found out what kind of horse counseling in Central Finland is available, how you can get it and at what are the prices for services. The aim was to find out what sectors of horse counseling are needed and what kinds of horse counseling services are available. Thesis finds out how well the supply and demand meets each other.</p> <p>The e-mail questionnaire was answered by 147 Central Finnish horse owners and equine entrepreneurs. Some of them were satisfied with the received counseling and some did not know hardly anything about horse counseling. The need for counseling was greatest concerning horse's medical and health care, and shoeing, and also remarkable in the sectors of horse training, horse breeding, horse rearing as well as financial support and funding issues. Need for counseling was found in all age groups, and differences between respondent groups were difficult to find. On average, a little more active respondent group was 30-45-year-old women who had one or two hobby horses and they had the greatest interest in counseling.</p> <p>Through interviews it became clear what kind of horse counseling there is available in the province. The biggest providers of horse counseling were Keski-Suomen Hevosjalostusliitto Ry and ProAgria. Nationwide counseling organizations, services from other provinces and the Internet are a benefit in Central Finland, too. Horse's medical and health care and shoeing were considered to be well-advised sectors and they demanded for response. The financial support and other financial issues were advised well, but people did not reach for them. For many people it was confusing to figure out where you can find counseling for certain sectors of horse counseling. Information of horse counseling services should be increased.</p>		
<p>Keywords</p> <p>horse counseling, advice, extension, information, guidance, horse business, horse entrepreneurship, horse owner, survey, Central Finland</p>		
Miscellaneous		

Sisältö

1	Lähtökohdat Keski-Suomen hevosneuvonnan tutkimiseen.....	3
1.1	Tavoite	3
1.2	Hevosala Suomessa	3
1.3	Neuvonnan määritelmä.....	4
2	Valtakunnallista hevosneuvontaa tarjoavia organisaatioita	4
2.1	Suomen Hippos.....	5
2.2	Suomen Ratsastajainliitto.....	6
2.3	Hippolis Ry	7
2.4	Suomen Hevostietokeskus ry	8
2.5	Suomen Hevosenomistajien Keskusliitto ry	9
3	Keski-Suomen alueen hevosneuvontapalvelujen tarve ja tarjonta	9
3.1	Tutkimuksen tavoite ja tutkimusmenetelmä	9
3.2	Keski-Suomen Hevosjalostusliitto Ry	12
3.3	ProAgria	16
3.4	MTK-Keski-Suomi ry.....	18
3.5	Kuntien maaseutuviranomaiset	20
3.6	Keski-Suomen kehittämissyhtiöt.....	21
3.7	Keski-Suomen Hevosenomistajat ry.....	22
4	Keski-Suomen hevosenomistajien neuvonnan tarve	24
4.1	Kyselyn toteutus	24
4.2	Vastaajien taustatiedot	25
4.2.1	Yleistä	25
4.2.2	Vastaajat seutukunnittain	25
4.2.3	Vastaajien ikä	26
4.2.4	Yrittäjät ja harrastajat	27
4.3	Hevosneuvonnan tarve	29
5	Johtopäätökset	43
6	Mitä opin	47
	Lähteet.....	49
	Liitteet	51

Liite 1. Hevosneuvonnan tarve ja tarjonta-kyselylomake keskisuomalaisille hevosenomistajille. Webropol-kysely.	51
--	----

Kuviot

Kuvio 1. Vastaajat seutukunnittain.	26
Kuvio 2. Vastaajat ikäryhmittäin.	27
Kuvio 3. Vastaajien toiminta hevosalalla.	28
Kuvio 4. Vastaajien kokemus siitä, kohtaavatko he toistuvasti tilanteita, joissa kaipaisivat asiantuntevaa neuvontaa liittyen hevosiin tai hevosyrittäjyyteen.....	30
Kuvio 5. Hevosenomistajien kokemus siitä, saavatko he tarvitsemaansa hevosneuvontaa silloin kun sitä tarvitsevat.....	31
Kuvio 6. Suosituimmat hevosneuvonnan lähteet.	32
Kuvio 7. Osa-alueet, joissa eniten tarvetta neuvonnalle.	34
Kuvio 8. Osa-alueet, joissa vähiten tarvetta neuvonnalle.	35
Kuvio 9. Saatavuudeltaan heikoimmiksi koetut neuvonnan osa-alueet.....	36
Kuvio 10. Saatavuudeltaan parhaat neuvonnan osa-alueet.	37
Kuvio 11. Mieluisimmat tavat saada neuvontaa.	38
Kuvio 12. Vastaajien ajatus siitä, paljonko olisivat valmiita maksamaan neuvontatunnista.	39
Kuvio 13. Vastaajien tuntemus Keski-Suomen Hevosjalostusliiton toiminnasta ja palveluista.	40
Kuvio 14. Vastaajien tuntemus oman paikkakuntansa Hevosystäväinseuran toiminnasta.	41
Kuvio 15. Vastaajien kokemus hevosneuvonnan tarpeensa muutoksesta seuraavan viiden vuoden aikana.	41
Kuvio 16. Vastaajien mielipide hevosneuvonnan tilasta Keski-Suomessa.....	42

Taulukot

Taulukko 1 Hevostalousyrittäjien toimintamuodot	29
Taulukko 2 Maksullisen neuvonnan tarve osa-alueittain, kpl vastaajia.	33

1 Lähtökohdat Keski-Suomen hevosneuvonnan tutkimiseen

1.1 Tavoite

Tässä opinnäytetyössä oli tarkoituksena selvittää, millainen on hevosneuvonnan tarve ja tarjonta Keski-Suomessa vuonna 2014. Tavoitteena oli selvittää, mitkä ovat eri hevosnomistaja- ja hevosyrittäjäryhmien tarpeet eri neuvonnan osa-alueille, mitä neuvontaa on saatavilla ja mitä taas koetaan olevan vaikea saavuttaa. Tarkoituksena oli tuottaa tutkimus, joka antaisi tietoa hevosneuvonta-alan tulevaisuudesta ja sen kehittämisen tarpeista, sekä neuvonnan todellisesta tarpeesta ja mistä neuvontaa käytännössä voi saada.

Työ on tarpeellinen, koska vastaavaa tutkimusta ei ole ennen tehty, ja hevosneuvonnasta Keski-Suomessa löytyy hyvin vähän tietoa. Verrattuna muuhun maatalousneuvontaan on hevosneuvonnan osa-alue hyvin suppea, vaikkakin on todennäköistä, että ala tulevaisuudessa kasvaa. Hevosneuvonnan kehittäminen on tärkeää, koska hevosten määrä lisääntyy, mikä lisää riskejä (ja myös mahdollisuuksia) hevosille, niiden omistajille ja ympäristölle. On pidettävä huoli siitä, että hevoset ja niiden omistajat voivat hyvin jatkossakin, ja että tieto ja taito ovat kohdallaan.

Työ on tutkimuksellinen, ja sen menetelminä olivat haastattelut puhelimesta ja kasvotusten sekä internetin kautta suoritettu Webropol-kysely keskisuomalaisille hevosnomistajille.

Työn toimeksiantaja oli Hevosvoimaa-tiedotushanke, joka toimii Jyväskylän ammattikorkeakoulun alaisuudessa.

1.2 Hevosala Suomessa

Vuonna 1980 Suomessa oli hevosia 31 500 kpl ja vuonna 2010 hevosten määrä oli noin 75 000 kpl. Hevosten määrä on siis kasvanut 140 % kolmessa vuosikymmenessä. Arviolta hevosten määrä kasvaa 2000 hevosella vuosittain, ja vuoden 2030 arvio on 130 000 hevosta. Eniten hevosia on siellä, missä on eniten ihmisiäkin eli Länsi- ja Ete-

lä-Suomessa. Hevosalan työllistyvyys on noin 15 000 ihmistä, joista 5000 kokoaikaisesti ja 10 000 osa-aikaisesti. (Hevonen yhteiskunnassa n.d.) Hevosharrastajia arvioidaan vuonna 2017 olevan reippaasti yli 200 000 ja ravihevosten valmentajia yli 7000, joista osa harrastajia ja osa kokoaikaisia valmentajia. (Strategia 2013-2017 n.d.) Näistä luvuista voidaan päätellä, että hevosala on voimakkaasti kasvava ala. Tallien määrä tulee varmasti lisääntymään, ja samalla alan työllistyvyys lisääntyy. Näin ollen voitaisiin päätellä, että myös hevosneuvonnan tarve on kasvava eikä tarjonta mahdollisesti ole kehittynyt samaa vauhtia kuin kysyntä.

1.3 Neuvonnan määritelmä

Oxford Dictionariesin mukaan neuvonnalla tarkoitetaan ammattilaisen antamaa apua ja ohjausta, jonka tavoitteena on ratkaista yksilön ongelmia (Oxford Dictionaries, n.d.). Tässä opinnäytetyössä neuvonnaksi on laskettu kuuluvaksi varsinaisen henkilökohtaisen ihmislähtöisen neuvonnan lisäksi kurssit, koulutukset, kirjalliset oppaat ja muut lähteet, kuten internet. Toisin sanoen neuvontaa ovat kaikki sellaiset lähteet, joista neuvontaa tarvitseva hevosnomistaja voi löytää apua ongelmaansa tai neuvontaa hevosiin liittyvissä asioissa.

2 Valtakunnallista hevosneuvontaa tarjoavia organisaatioita

Monet valtakunnalliset hevosalan järjestöt tarjoavat neuvontaa koko Suomeen ja niiden palveluita voidaan saada myös Keski-Suomessa, joten seuraavissa luvuissa on käsitelty lyhyesti joitain valtakunnallisia hevosneuvonnan ja hevosalan kannalta merkittäviä organisaatioita. Kaikkia neuvontaa sivuavia lähteitä on mahdotonta ottaa huomioon. Esimerkiksi monet hevostavarakaupat osaavat neuvoa tuotteistaan, niiden käytöstä ja merkityksestä hevosten kanssa. Neuvontaa huomaamattaan jakavat monet hevosalan ammattilaiset ja verkostot, tallinomistajat ja toiset hevosnomistajat. Osaltaan neuvontaa tarjoavat alan lehdet ja kirjallisuus ja muu julkaistu materiaali.

Internetin osuus neuvonnassa kasvaa ja netistä on helppoa hakea tietoa ja artikkeleita sekä hakea neuvoa keskustelupalstoilta. Hevosaiheista keskustelua tarjoavat esi-

merkiksi ratsastus.net -sivuston foorumi ja hevostalli.net -sivuston foorumi (Hevoset ja Ratsastus -lehden verkkosivut 2014, Hevostalli.net -verkkosivut, 2014.). Englannin kielellä löytää kielitaitoisille paljon hyviä artikkelikokoelmia ulkomaisilta hevossivustoilta, esimerkkinä amerikkalainen Horses and Horse Information -sivusto, josta voi hakea artikkeleita haluamallaan hakusanoilla (American Horse Rider & Horses and Horse Information, 2011). Neuvoa ja artikkeleita voi löytää monilta hevosalan toimijoiden sivuilta.

2.1 Suomen Hippos

Suomen hevosneuvonnasta puhuttaessa on aina mainittava Suomen Hippos Ry, joka on suomalaisen raviurheilun ja hevoskasvatuksen valtakunnallinen keskusjärjestö. Hippoksella on 131 jäsenyhteisöä, ja Hippoksen valtuuskunnassa on 44 jäsentä eri jäsenyhteisöistä. Jäsenyhteisöihin kuuluvat kaikki Suomen isoimmat raviradat, hevosjalostusliitot ja hevosystäväinseurat sekä monia muita hevosalan yhdistyksiä (Suomen Hippos ry, n.d.). Näin ollen Hippoksen toiminta on levinnyt ympäri Suomen ja jokaisessa maakunnassa toimii useita Hippoksen jäsenyhteisöjä. Keski-Suomessa toimii esimerkiksi Keski-Suomen hevosjalostusliitto.

Hevosomistajille Hippos tulee tutuksi hevosta ostaessa tai rekisteröidessä, jolloin omistajatietojen ja hevosien tietojen muutokset tulee päivittää Hippokseen. Hippoksen verkkosivuilta on helppo lukea ravikilpailu- tai näyttelysääntöjä ja löytää tarvitsemiansa lomakkeita sekä seurata ravi- ja näyttelytuloksia. Hippoksen ylläpitämästä Heppa-järjestelmästä löytää kaikki Suomessa rekisteröidyt hevoset tuntomerkkeineen ja näyttely- ja ravikilpailutuloksineen. Hippoksen koulutuspäiville on helppo päästä mukaan Hippoksen jäsenjärjestöjen kautta. Hippoksen alaisuudessa järjestetään monenlaisia tapahtumia ja koulutuksia, kuten esimerkiksi ajolupakurseja. Koska Hippos itsessään on kattojärjestö, sen toiminta tapahtuu enimmäkseen jäsenyhteisöjen toimintana ja näin ollen Suomen Hippos käsittää kokonaisuutena valtavan määrän suomalaisia hevosityhdistyksiä, -yrityksiä ja -järjestöjä. (Suomen Hippos ry, n.d.)

Hippos on Suomessa merkittävä hevosalan toimija, jonka tärkeimpiä tehtäviä ovat hevosrekisterin ylläpito (Suomessa kasvatettavien hevosrotujen rekisterit ja kantakir-

jat), ja ravikilpailutoiminnan valvonta. Hippoksen alaisuudessa toimivat tytäryhtiöt Finntoto, joka järjestää raviveikkauspelejä, sekä Hevosurheilu-lehteä toimittava Suomen Hevosurheilulehti Oy. Lisäksi Hippos järjestää koulutuksia sekä järjestö- ja julkaisutoimintaa (Suomen Hippos ry, n.d.). Näin ollen Suomen Hippos omalta osaltaan on iso osa Suomen hevosneuvonta-alaa, vaikkakin neuvonta on vain yksi pieni viipale Hippoksen toiminnasta.

2.2 Suomen Ratsastajainliitto

Suomen Ratsastajainliitto ry (SRL) on nimensä mukaisesti keskittynyt ratsastusurheiluun ja toimii ratsastusurheilun keskusjärjestönä Suomessa. Se perustettiin vuonna 1920 ja kuuluu jäsenenä muun muassa kansainväliseen ratsastajainliittoon, Fédération Equestre Internationaleen. Ratsastajainliiton tavoitteena on edistää ratsastusta Suomessa niin urheiluna kuin liikuntakasvatusmuotonakin huomioiden sekä tavalliset harrastajat että kilpaurheilijat. Ratsastajainliiton keskeisenä tehtävänä on turvata hevosen hyvinvointi ja harrastajien turvallisuus niin kilpailu- kuin harrastetoiminnassa, ja toimia kaikkien ratsastajien etujärjestönä. Ratsastajainliitto järjestää kilpailuja ja kehittää maamme ratsastuksen opetusta ja valmennusta, panostaen etenkin nuorisotyöhön. (Suomen Ratsastajainliitto Ry, n.d.)

Vuoden 2013 lopussa Suomen Ratsastajainliittoon kuului 325 jäsentallia, joista 231 oli ratsastuskouluja, 69 harrastetalleja ja 25 yksityistalleja. SRL:n jäsentalliksi pääseminen edellyttää tiettyjen kriteerien täyttymistä. Ratsastusseurojen ja samalla SRL:n jäseniä vuonna 2013 oli 49 970 henkilöä. Sesonkiaikoina ratsastusta saattaa harrastaa jopa 170 000 ihmistä. Määrät ovat lisääntyneet viime vuosina. (Suomen Ratsastajainliitto Ry, n.d.).

SRL:n seurojen toiminnan kautta ratsastajat saavat monenlaisia palveluita, opetusta ja koulutusta hevosten kanssa toimimiseen, ratsastukseen ja kilpailemiseen. SRL suorittaa neuvontaa ja koulutusta ratsupuolella muun toimintansa lomassa.

2.3 Hippolis Ry

Hippolis Ry eli valtakunnallinen hevosalan osaamiskeskus on vuonna 2007 perustettu yhdistys, jonka tavoitteena on edistää hevosalan osaamista uutta tietoa hyödyntämällä. Hippolis Ry:n taustalla ovat monet suomalaiset hevosalan toimijat ja sen perustajina ovat olleet Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT, ProAgria Maaseutukeskustenliitto ry, Hevosopisto Oy, Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymä HAMK ja Ypäjän kunta. (Hippolis Ry n.d.)

Hippolis Ry haluaa edistää hevosalan yrittäjyyttä ja alan toimijoiden yhteistyötä ja verkostoitumista sekä lisätä hevosalan edunvalvontaa ja kansainvälisyyttä. Hippolis Ry välittää tietoa hevosalan portaalin www.hippolis.fi kautta. (Hippolis Ry n.d.) Toinen Hippoloksen ylläpitämänä sivusto on Hevoseni.fi -sivusto, jota Hippolis ylläpitää yhdessä Suomen Hippoksen, Ratsastajainliiton, Suomen hevosenomistajien keskusliiton ja Suomen eläinsuojeluyhdistysten liiton kanssa. Hevoseni.fi -sivusto on tietosivusto, jossa on keskeisintä tietoa hevosen hankinnasta ja hoidosta, hevosen hyvinvoinnista ja tallin pidosta, ja sivusto on suunnattu varsinkin aloitteleville hevosharrastajille ja uusille hevosenomistajille (Hevoseni.fi verkkosivusto n.d.).

Hippolis portaalista löytyy tietoa hevosalan kursseista ja tapahtumista, sekä tuhdisti erilaisia tietopaketteja ja oppaita. Hippolis on mukana erilaisissa hankkeissa, työryhmissä ja seminaareissa, joten uutta tietoa tuotetaan kaiken aikaa lisää ja Hippoloksen verkkosivujen tietotarjonta lisääntyy kaiken aikaa. Portaalista löytyy muun muassa Hevosenomistajan opas, joka on maksuton julkaisu kaikille hevosenomistajille ja muille kiinnostuneille. Julkaisu on Hippoloksen ja sen yhteistyöjärjestöjen yhteinen julkaisu. Lisäksi sivuilta löytyy tietoa tallivaatimuksista ja hevosen hoidosta, sekä monista muista hevosiin liittyvistä asioista. Hippoloksen toiminnan rahoitus muodostuu sen perustaja- ja kannatusjäsenten jäsenmaksuista sekä palvelu- ja mainostuotoista. (Hippolis Ry n.d.)

Neuvonnan antajana Hippolis Ry on lähinnä oppaiden ja tiedon tuottaja. Neuvontaa voi saada osallistumalla Hippoloksen ja sen yhteistyöorganisaatioiden tapahtumiin,

kursseille ja luennoille sekä lukemalla materiaaleja, joita on paljon sähköisenä, mutta myös paperisina tilattuna. Hippolis Ry:n Tietopankki osiosta nettisivuilta voi myös hakea oman alueensa hevosorganisaatioita, neuvontaa, talleja ja palveluita, mikä vaikuttaa kätevältä ominaisuudelta.

2.4 Suomen Hevostietokeskus ry

Hevostietokeskus on neuvonnan ja koulutuksen kehittämissyöksikkö. Jo nimestä voi päätellä, että keskuksen tavoitteena on edistää hevosneuvontaa ja parantaa hevosihmisten tietoutta. Hevostietokeskus tarjoaa hevosalan toimijoille neuvonta-, koulutus- ja suunnittelupalveluita. Hevostietokeskus tuottaa ja välittää tietoa sekä seuraa alan kehitystä Suomessa ja kansainvälisesti. (Hevostietokeskus n.d.)

Pääosaamisalueikseen hevostietokeskuksen verkkosivut ilmoittavat hevosen terveyteen, hyvinvointiin ja ruokintaan sekä tallien toimintaympäristöön liittyvät asiat. Sivustolta löytyvät Hokki-talouselaskuri ja Hopti-ruokintalaskuri, joihin pääsee käsiksi ostamalla Hevostietokeskuksen verkkokaupasta käyttäjätunnukset hintaan 14 €/vk, hinta nousee mitä pidemmäksi ajaksi ohjelman haluaa käyttöönsä. Verkkokaupasta löytyy myös verkossa luettavia julkaisuja eri aihealueisiin liittyen, esimerkiksi pihattokasvatukseen, hevostalouteen Suomessa, tallivaatimukseen ja tamman varsomiseen liittyen. Erilaisia tallimalleja esitellään omilla julkaisuissaan. Julkaisujen lukuajat vaihtelevat ja hinnat ovat 5-10 €. Samoista aiheista voi myös tilata postissa paperiset versiot, mutta hinta on toki kalliimpi. Sivustolla kaupataan myös jonkinlaisia asiantuntijapalveluita, mutta niiden sisältö jää epäselväksi, sillä sivuja ei ole päivitetty. (Hevostietokeskuksen verkkosivut, 2014.)

Hevostietokeskuksen tietoportista löytyy jos jonkinmoista tietoa loishäädöstä valmennukseen ja rehuanalyysistä hevosen hävittämiseen. Tietoportissa tieto on ilmaista ja kaikkien luettavissa. Tarjonta on monipuolista. (Hevostietokeskuksen verkkosivut, 2014.)

2.5 Suomen Hevosenomistajien Keskusliitto ry

Suomen Hevosenomistajien Keskusliitto ry (SHKL) on 11 alueellisen jäsenyhdistyksen muodostama keskusjärjestö. Keski-Suomen hevosenomistajat ry on yksi näistä jäsenyhdistyksistä. Jäsenyhdistyksissä on yli 6500 jäsentä. SHKL on etujärjestö, joka valvoo hevosenomistamiseen liittyviä etuja. Liitto auttaa jäseniään ongelmatilanteissa hevosiin ja niihin liittyvissä asioissa, esimerkiksi laki- ja veroasioissa ja sopimuspuhjen teossa. Liitto ylläpitää keinoemovälitystä orpovarsoille. Jäsenlehti ilmestyy 6 kertaa vuodessa. Jäsenyhdistysten toimintaan kuuluu erilaisten tapahtumien ja koulutusten järjestäminen. Jäsenyys liitossa takaa useita alennuksia ja etuuksia. Yhteistyötä liitto tekee muiden hevosalan toimijoiden ja organisaatioiden kanssa. Liitto järjestää vuosittain Amatööriohjastajien SM-kisat, Biofarm Cupin ja Hevosenomistajapokaalin. Liitto on voittoa tavoittelematon ja tavoitteena on mahdollisimman hyvä hevosenomistajien sponsoroiminen ja tukeminen. (Suomen Hevosenomistajien Keskusliitto ry n.d).

3 Keski-Suomen alueen hevosneuvontapalvelujen tarve ja tarjonta

3.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimusmenetelmä

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millainen on hevosneuvonnan tarve ja tarjonta Keski-Suomessa vuonna 2014. Tavoitteena oli selvittää, mitkä ovat eri hevosenomistaja- ja hevosyrittäjäryhmien tarpeet eri neuvonnan osa-alueille, mitä neuvontaa on saatavilla ja mitä taas koetaan olevan vaikea saavuttaa. Tavoitteena oli kartuttaa tietoa hevosneuvonta-alan tulevaisuudesta ja sen kehittämisen tarpeista, sekä neuvonnan todellisesta tarpeesta ja mistä neuvontaa käytännössä voi saada.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin sekä henkilökohtaisia että puhelinhaastatteluja. Lisäksi toteutettiin sähköinen, Webropol -ohjelmistolla toteutettu kysely noin tuhannelle keskisuomalaiselle hevosenomistajalle ja hevosyrittäjälle. Kyselylomake on liitteessä 1.

Haastattelujen avulla oli tarkoitus saada ajankohtainen kuva hevosneuvontaa tarjoavien ja sivuavien organisaatioiden toiminnasta ja neuvontapalveluista sekä neuvojien omasta näkemyksestä hevosneuvonnan tilasta Keski-Suomessa. Haastateltavat organisaatioiden edustajat olivat parhaita lähteitä, koska he tunsivat organisaation nykyisen toiminnan parhaiten. Pääpaino haastatteluissa oli siinä, millaista neuvontaa hevosnomistaja tai hevosyrittäjä voi mistäkin saada ja mihin hevosalan osa-alueisiin liittyen. Kiinnostavaa oli myös se, mitä palveluiden hinnat ovat asiakkaille. Neuvontaa tarjoavien organisaatioiden edustajat osasivat arvioida neuvonnan tarvetta ja ajankohtaisuutta sekä sen muuttumista.

Haastattelut olivat rakentuneet valmiiksi suunniteltujen kysymysten ympärille, mutta haastattelu oli vapaamuotoinen ja kysymykset elivät haastateltavan puheen ja vastauksen mukana. Haastateltavat pystyivät itse tuomaan esille omasta mielestään tärkeitä asioita. Haastateltavan vastaukset kirjattiin paperille tiivistetysti ja kirjoitettiin puhtaaksi myöhemmin tietokoneelle.

Kysely toteutettiin, koska sen kautta helpoiten tavoitti ison määrän keskisuomalaisia hevosyrittäjiä ja hevosnomistajia, joiden neuvonnan tarve oli kyselyn olennaisinta sisältöä. Kyselyn kautta saatiin selville kuinka paljon tarvetta on eri osa-alueiden hevosneuvonnalle ja missä alueissa erityisesti, missä neuvonnan osa-alueissa neuvontaa koetaan saaduksi hyvin tai huonosti ja mitä neuvonnassa pitäisi kehittää. Kyselyssä selvitettiin myös maksuhalukkuutta neuvontapalveluja kohtaan ja eri lähteitä, joista neuvontaa oli saatu. Kyselyssä tiedusteltiin vastaajien neuvonnan tarvetta ja sen muuttumista ja sitä, millaisena he kokivat Keski-Suomen hevosneuvonnan. Kyselyssä voitiin selvittää kerralla monta asiaa ja siitä saatiin hyviä kehitysideoita ja eri taustoista tulevien hevosihmisten näkemyksiä hevosneuvonnasta.

Haastatteluja suoritettiin keväällä ja alkukesällä 2014 rauhalliseen tahtiin. Kysely valmisteltiin alkuvuodesta ja se julkaistiin vastattavaksi maaliskuussa 2014. Kysely oli auki noin kolme viikkoa, ja se sulkeutui huhtikuun alussa. Kyselyn analysointi tapahtui keväällä ja alkukesästä. Tutkimus oli tauolla viettäessäni syksyn ulkomailla. Opinnäy-

tetyön lopullinen kokoaminen ja yhteenvetojen tekeminen tapahtui joulukuussa 2014 ja tammikuussa 2015.

Kyselyn tulosten arvioinneissa auttoi Microsoft Excel 2010 -ohjelma, jonka avulla saatiin muodostettua kuvioita ja taulukoita. Excel-ohjelmistolla oli helppo laskea prosenttiosuuksia ja vertailla tuloksia. Osa tiedoista oli helppo siirtää Webropol-ohjelmistosta suoraan Exceliin, mutta ison osa siirrettiin manuaalisesti käsin ohjelmasta toiseen. Myös Webropol -ohjelmasta sai helposti joitain taulukoita, joihin laskettiin käsin prosenttiosuuksia ja lisättiin taulukoihin. Webropol -taulukoita ei voinut muokata, mutta niihin oli helppo lisätä tietoa laittamalla ne Microsoft Power Point 2010 -ohjelmaan, josta kuvakaappauksena sai valmiin taulukon/kuvion.

Tulosten analysoinnissa käytettiin Webropol -ohjelman ristiintaulukointi ominaisuutta, jolla sain tulokset siitä kuinka eri tekijät vaikuttivat vastauksiin. Ristiintaulukoinnilla selvitettiin vastaajien iän, sukupuolen, seutukunnan tai toimintasuunnan vaikutuksia vastauksiin. Lisäksi ristiintaulukointi kertoi, mitä eroja oli yrittäjillä, harrastajilla ja eri hevospääriä omistavien ihmisten keskuudessa. Ristiintaulukointia tehtäessä saattoi valita yhden tai useamman tekijän, joiden mukaan Webropol laski, paljonko kyseisen tekijän valinnoita oli missäkin kysymyksessä. Haasteellisia kysymyksiä käsitellä olivat kysymykset, joihin saattoi vastata usean vaihtoehdon. Moni vastaaja saattoi edustaa useaa eri vastaajaryhmää ja vaikuttaa prosenttiosuuksiin.

Webropolin taulukoista osan tiedot siirrettiin suoraan Exceliin ja niistä muodostettiin Excel-taulukoita. Osa taulukoista täytyi muodostaa Excelillä. Eri taulukoiden tuloksia ja niiden vertailua käsiteltiin myös kynän ja paperin avulla tekemällä niistä uusia johtopäätöksiä ja laskelmia ja prosenttiverailua. Lukujen ja prosenttiyksikköjen vertailu oli ajoittain haastavaa, etenkin siksi, että erot eri vastaajaryhmien välillä olivat varsin pieniä.

Tutkimuksen luotettavuus on mielestäni tyydyttävä. Haastatteluiden kohdalla luotettavuutta on saattanut heikentää oman keskittymiskyyni rajallisuus; on mahdollista,

että olen kiinnittänyt huomiota vääriin asioihin tai unohtanut kirjata jotakin muistiinpanoihini, vaikka olenkin yrittänyt olla huolellinen.

Kyselyssä ilmeni joitain heikkouksia, mutta myös onnistuneita kysymyksiä ja kehitysideoita. Suurin heikkous oli vain 15 % vastaajaprosentti. Antaako vain vajaan 150 ihmisen mielipide koko kuvan keskisuomalaisen hevosnomistajien ja hevosyrittäjien neuvonnan tarpeesta? Ei varmastikaan täydellistä kuvaa. Ja miksi ihmiset eivät vaihtuneet vastaamaan kyselyyn? Kertooko se hevosihmisten laiskuudesta tai kiireestä vai eikö asiaa koettu tärkeäksi? On mahdollista että kyselyyn vastasivat vain sellaiset, joilla kiinnostus neuvontaa kohtaan oli valmiiksi korkealla.

Kysymyksen tulokset olisivat voineet olla erilaiset, jos vastausvaihtoehtoja olisi muunneltu tai kysymysten asettelua muunneltu. Usein vastaajilla saattaa olla vain hiuksenhieno ero esimerkiksi siinä, onko heillä tarvetta jollekin neuvonnalle lainkaan tai jonkin verran tarvetta. Esimerkiksi adjektiivit ”hyvä” tai ”tydyttävä” saattavat monien mielessä olla varsin lähellä toisiaan tai muuten vastausvaihtoehtojen eroa voi olla vaikea käsitellä. Kyselyn tulosten arvioinnissa on mahdollista, että on tehnyt virheitä varsinkin ristiintaulukoinneissa ja muissa tilanteissa, joissa on käsin sijoiteltu lukuja taulukoihin ja laskettu prosenttiosuuksia. Jos esimerkiksi on vastattu paljon kahta ääripäätä tai pelkästään keskimmäistä vaihtoehtoa, keskiarvo on sama, vaikka johtopäätös tilanteesta olisi todellisuudessa hyvin erilainen. Tällaiset tilanteet ovat voineet aiheuttaa virheitä. Pääosin tutkimuksessa saatiin selville se, mitä haluttiin ja tärkeimpien havaintojen luotettavuus on melko hyvä tai vähintäänkin tyydyttävä.

3.2 Keski-Suomen Hevosjalostusliitto Ry

Haastattelin Keski-Suomen Hevosjalostusliiton toiminnanjohtajaa Sari Piiraista 17.3.2014.

Keski-Suomen Hevosjalostusliiton keskeisimmät tehtävät ovat varsojen tunnistaminen, siruttaminen ja rekisteröinti, hevosalan edunvalvonta, hevosnäyttelyiden (etenkin tamma- ja varsanäyttelyt) järjestäminen sekä kurssien, koulutuksien ja tapahtu-

mien järjestäminen. Hevosjalostusliitot haluavat lisätä hevosalan tunnettavuutta ja antaa mahdollisuuksia harrastaa ja kilpailla. Aikojen saatossa on järjestetty kaikenlaista kengityskursseista pyöröaitauskoulutuksiin. Yleisimpiä asioita, joiden takia Hevosjalostusliittoon otetaan yhteyttä, ovat hevosten tunnistamiseen ja maahantuontiin liittyvät asiat, joskus saatetaan kysyä tarkennuksia esimerkiksi ravikilpailusääntöihin.

Neuvontatyö on liiton keskeisimpiä tehtäviä. Toiminnanjohtaja Sari Piirainen arvioi sen olevan 80 – 90 % koko yhdistyksen toiminnasta, eikä hänen mukaansa liitto paljon muuta teekään, sillä neuvonta on limittynyt keskeisesti myös varsojen tunnistuskäynteihin, joka on yksi isoimmista työnsaroista, ja työ kaiken kaikkiaan on neuvontapainottunutta. Tunnistuskäynneillä tulee samalla nähtyä hevosenomistaja talleineen ja voidaan samalla ohjata hevosenomistajaa kiinnittämään huomioita joihinkin asioihin, joiden näkee olevan rempallaan tai antaa neuvontaa asioihin, jotka ketäkin askarruttavat. Jollain tasolla voisi myös sanoa, että tunnistuskäynnit ovat osaltaan eläinsuojelutoimintaa, vaikka käyntien tarkoitus ei olekaan ihmisten tallien ja hevosten arvostelu tai syynääminen. Piirainen on koulutukseltaan agrologi ja pitkänlinjan hevosihminen, joten asiantuntijuutta on moneen asiaan. Usein ihmiset intoutuvat puhumaan myös muistakin kuin hevosasioista.

Keski-Suomen Hevosjalostusliittoon kuuluu 16 hevosystäväinseuraa, joissa jäseniä on yhteensä 1800. Suomessa hevosjalostusliittoja on 16, joissa kaikissa jäseniä yhteensä 32000. Keski-Suomen Hevosjalostusliiton asiakkaita ovat yksityiset hevosenomistajat, joita on määrällisesti eniten, sekä hevosityrittäjät ja harrastajat. Koulutuksiin ja luennoille osallistuu tasaisesti hevosenomistajia, hevosityrittäjiä ja hevosharrastajia.

K-S Hevosjalostusliitto osallistuu hankkeisiin, jotka ovat iso osa toimintaa, ja järjestää erilaisia koulutuspäiviä. Tällä hetkellä on meneillään Tallin terveysohjelma, joka syntyi Suomen hevostietokeskuksen toteuttaman hankkeen kanssa yhteistyössä. Tallin terveysohjelma auttaa tallinomistajia tarkkailemaan oman tallinsa hevosten hyvinvointia ja ennakoimaan sairauksia antamalla ohjeistusta ja työkaluja oman toiminnan

ja tallin tarkkailemiseen. Vastaavan tyylisiä ohjelmia järjestetään silloin tällöin ja yhteistyötä tehdään useiden eri hankkeiden ja organisaatioiden kanssa.

Viimeaikoina on järjestetty luentoja liittyen muun muassa hevoskasvatukseen ja hevosten hyvinvointiin. C- ja P-ajolupakurssit ovat Hevosjalostusliiton järjestämiä kursseja, joilla voi hankkia pätevyyden ajaa kilpaa poniraveissa (P-lupa) tai varsinaisissa raveissa (C-lupa). Erilaisia luentoja voidaan järjestää ajankohtaisten aiheiden tai ihmisten toiveiden mukaan. Kurssien, luentojen ja tapahtumien järjestämisessä kuunnellaan ihmisten toiveita ja tarpeita. Luennoitsijat ja kurssivetäjät hankitaan ostopalveluina. Talkoolaiset ovat merkittävä osa tapahtumien ja kurssien toteutusta. Pääosin talkoolaiset ovat aktiivisten hevosystäväinseurojen jäseniä. Hevosystäväinseurat ovat Hevosjalostusliiton jäsenjärjestöjä, ja kaiken toiminnan ytimessä.

K-S Hevosjalostusliiton neuvonta on painottunut tunnistuskäyntien yhteyteen, kursseille, tapahtumiin ja luennoille. Aina voi saada neuvontaa myös soittamalla, käymällä Hevosjalostusliiton toimistolla tai kirjoittamalla sähköpostia. Neuvontamateriaalia yhdistys ei tuota itse, mutta muiden tekemiä (esim. hankkeiden, hevosietokeskusten, Hippoksen) julkaisuja, oppaita ja esitteitä jaetaan ihmisille tunnistuskäyntien yhteydessä ja tapahtumissa sekä muissa koulutustilaisuuksissa.

Piirainen kuvaili hevosjalostusliiton toimintaa Hippoksen ”työrukkasena” olemiseksi. Hevosjalostusliiton edustajat osallistuvat Hippoksen valtuuskunnan kokouksiin kaksi kertaa vuodessa. Hippos on kattojärjestö, jonka isona osana ovat hevosjalostusliitot. Hevosjalostusliitot toimittavat valtakunnallisia viranomaistehtäviä, mistä johtuen ne saavat valtion tukea Maa- ja metsätalousministeriöltä, mutta pääosin rahoitus toiminnalle on silti hankittava itse. Loput rahat toimintaan on saatava palveluiden hinnoista (kurssimaksut, joihinkin tapahtumiin tai luennoille osallistujamaksut, rekisteröinti- ja tunnistusmaksut, ajolupamaksut, näyttelymaksut).

Hevosjalostusliiton neuvonta ei maksa, soittaa saa aina. Piirainen sanoi vastaavansa puhelimeen melkein 24 tuntia vuorokaudessa. Myös sähköposteihin hän pyrkii vastaamaan. Palvelu on pyritty pitämään joustavana ja asiakasystävällisenä. Palvelui-

den hinnat pyritään pitämään mahdollisimman alhaisina. Varsinainen neuvonta on kuitenkin ilmaista, ja aina pyritään auttamaan tai ohjaamaan eteenpäin, jos ei itse osata auttaa, asiassa kuin asiassa.

Piiraisen näkemyksen mukaan neuvonnasta ovat yleensä kiinnostuneet sellaiset hevosenomistajat, joilla asiat ovat jo valmiiksi hyvin, ja harmittavan usein ne, jotka neuvontaa tarvitsisivat, eivät hakeudu neuvonnan pariin luennoille tai muutenkaan. Neuvontaa kaipaavat usein myös uudet hevosenomistajat, joilla kokemus on vähäistä, mutta hevonen on tullut innoissaan hankittua. Uusia hevosenomistajia auttavat usein netti ja tutut ihmiset. Joinain päivinä puheluita tulee paljon ja joskus vähemmän, joten neuvonnan tarpeen määrittelyn Piirainen koki vaikeaksi. Piiraisen mielestä Keski-Suomen hevosneuvonnan tila on varsin hyvä, mutta aina on kiinnostavaa kuulla, missä on puutteita.

Sari Piirainen K-S Hevosjalostusliiton toiminnanjohtajana vastaa isolta osalta yksin monista liiton käytännön asioista, joten hänen asiantuntijuutensa hevosneuvonnassa on valtaisa ja tarpeellinen. Hän osaa neuvoa monessa asiassa, mutta osaa myös ohjata avun tarvitsijaa eteenpäin, kuten eläinlääkäriin, kengittäjän tai muun alan osaajan luokse, jos ei itse osaa. Eli sitä kautta hän toimii myös neuvonnan välittäjänä. Resurssit K-S Hevosjalostusliitolla ovat rajalliset, mutta se mitä pystytään järjestämään, järjestetään. K-S Hevosjalostusliitolla on ollut harjoittelijoita ja pitkäaikaistyöllistettäviä töissä ja aina tekemistä on riittänyt. Neuvontapalveluissa on aina parantamisen varaa, sillä koskaan ei voida olla täydellisiä, ja kehitysehdotuksia otetaan vastaan. Hevosjalostusliitto pyrkii kehittämään itseään, ja tällä hetkellä Piirainen pohdiskeli tulevaisuuden mahdollisuutta tarjota palvelua talli-ilman laadun mittaukseen.

K-S Hevosjalostusliitto neuvoo seuraavissa hevosneuvonnan osa-alueissa ja tarjoaa neuvontapalveluja/koulutuksia ainakin liittyen hevosen hankintaan, ruokintaan, käsittelyyn ja hoitoon, varusteisiin, hevosen lääkintään ja terveyteen, kengitykseen, hevosen koulutukseen ja valmennukseen ja etenkin erityisosaamista löytyy hevosjalostukseen ja kasvatukseen liittyen. Jotain vinkkejä ja neuvontaa osataan antaa myös liittyen ympäristönhoitoon, lannan käsittelyyn ja talliolosuhteisiin ja -rakentamiseen.

Piirainen kertoi osaavansa sanoa moneen asiaan jotakin, mutta ei kaikkeen. Hevosjalostusliitto ei osaa neuvoa viljelysuunnittelussa, investoinneissa, tuki-, rahoitus- ja veroasioissa, kirjanpidossa, tilinpäätöksissä, sukupolvenvaihdoksissa, eikä myöskään laitteiden koneiden tai ohjelmistojen käytössä, kuten ei työterveydessä tai markkinoinnissakaan.

3.3 ProAgria

Haastattelin ProAgria Keski-Suomen palvelupäällikköä Hannu Laitista 16.6.2014.

ProAgrian keskeisimpiä hevosyrityksille ja yksityisille hevosihmisille suunnattuja palveluja ovat rakennussuunnittelu ja liiketoimintasuunnittelun ohjaus. Tyypillisesti apua tarjotaan aloittaville hevosyrityksille yrityksen perustamiseen, markkinatutkimuksien, tuotteiden, hintojen ja markkinoinnin suunnitteluun ja myös rahoitukseen liittyvissä asioissa. Investointi- ja rahoitussuunnittelu ovat tyypillisiä neuvonnan aiheita. ELY-keskus on tärkeä yhteistyökumppani, sillä ELY on keskeinen toimija hevosyrittäjien toiminnan investointien rahoituksessa ja yritysten kehittämisessä.

Kaikki ProAgrian peruspalvelut ovat myös hevosyrittäjien käytössä. Näihin palveluihin kuuluvat esimerkiksi tilipalvelut, verokirjanpito ja tulosten analysointi, budjetointi, talouslaskelmat, viranomaisilmoitukset, viljelysuunnittelu, EU-tukihakemukset, avustaminen tukitarkastuksissa, palvelusuunnittelu ja kannattavuuslaskenta, sukupolvenvaihdosten suunnittelu ja siihen liittyvät asiakirjat, luomuneuvonta, maisemanhoito ja yrittäjien lakisääteinen työterveyshuolto.

Rakennussuunnittelussa neuvontaa annetaan laajasti talli-, lantala- ja maneesirakentamiseen. Lisäksi ohjataan ympäristösuunnittelussa ja työympäristön rakentamisessa, jotta eläinten ja ihmisten hyvinvointi talliympäristössä olisi mahdollisimman hyvä. Tallirakentamisessa ProAgria toteuttaa lakisääteisiä velvoitteita (esimerkiksi tilavaatimuksien noudattaminen rakentamisessa) ja valvoo työmaita ja rakennushankkeiden edistymistä. Rakennushankkeiden yhteydessä työmailla vierailaan useaan kertaan.

Ympäristönhoitoon ja lannan käsittelyyn osataan antaa neuvoja, mutta yksityiskoh-
taisimmissa asioissa esimerkiksi lannan poltossa tai muussa käsittelyssä apua lähde-
tään hakemaan muista ProAgrioista. ProAgria Keski-Suomi toimii tiiviissä yhteistyössä
valtakunnallisesti muiden ProAgrioiden kanssa.

Keski-Suomen ProAgrian pääosaamisaluetta eivät ole hevosen ruokinta, hevosen
käsittely, koulutus, lääkintä, jalostus tai kasvatusta, mutta muissa ProAgrioissa osataan
auttaa näihin asioihin. ProAgria keskusten liitto tuottaa valtakunnallisesti materi-
aalia ja oppaita, ja esimerkiksi ruokintaan liittyen tietoa löytyy.

Neuvonnan hinnoittelu räätälöidään tarpeiden mukaan. Perusajatuksena on se, että
päivätaksa on 590 € + alv/pv. Liiketoimintasuunnittelun ohjaus -neuvontapaketti on
kestoltaan noin viisi päivää ja hinnaltaan 2000 € + alv.

Keski-Suomen ProAgriassa hevosneuvonnan pääosaaminen on rakennussuunnitte-
lussa ja liiketoimintasuunnittelun ohjauksessa, mutta tietoutta löytyy myös muissa
hevosneuvonnan osa-alueissa ja kysyjä osataan tarvittaessa ohjata eteenpäin ongel-
miensa kanssa. Yhteistyötä on tehty esimerkiksi Keski-Suomen Hevosjalostusliiton
kanssa. Laitinen koki, että Keski-Suomen ProAgria pystyy vastaamaan kysyntään toi-
mimillaan osa-alueilla. Neuvonnan tarve on hyvin kirjavaa ja kaikkien erikoisalojen
osaajia ei välttämättä löydy edes ProAgriasta. Tavoitteena ProAgrialla on vastata
niihin tarpeisiin, joille on kysyntää.

Keski-Suomen hevosneuvonta-alan toimintaa Laitinen pitää positiivisena. Tapahtu-
mia ja koulutuksia järjestetään paljon ja Keski-Suomen ulkopuolisia kouluttajia hyö-
dynnetään hyvin, vaikka joka asiaan osaamista ei löytyisikään omasta maakunnasta.

Laitisen mukaan hevosneuvonnan kysyntä on tällä hetkellä melko paljon rauhalli-
sempaa kuin muutama vuosi sitten, ja syynä hän pitää talouslammasta. Hevosneuvonnan
kysyntä kasvaa talouden kasvaessa, jolloin hevosyrityksillä on rahaa investoida. Tarve
neuvonnalle on kuitenkin kaiken aikaa olemassa, ja hevosneuvonnan tarve tulee
varmasti kasvamaan. Esimerkiksi Ruotsiin tai Iso-Britanniaan verrattuna Suomen he-

vosala ei ole vielä lainkaan niin laaja kuin se voisi olla. Laitinen pitää Suomen hevosalan kasvua positiivisena asiana.

3.4 MTK-Keski-Suomi ry

MTK eli Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitto on valtakunnallinen organisaatio, jonka yksi toimi-alue on Keski-Suomi. MTK on edunvalvontajärjestö ja ammattijärjestö maanviljelijöille, maaseutuyrittäjille ja metsätalousyrittäjille. MTK:n paikallisyhdistyksissä (maataloustuottajien yhdistyksissä ja alueellisissa metsänomistajien liitoissa) on jäsenenä 150 000 maa- ja metsätalouselällä vaikuttavaa ihmistä. MTK tukee uusien luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja on tärkeä maatalouden ja maaseudun tukija ja edustaja. MTK on merkittävä markkina- ja yhteiskuntavaikuttaja. MTK koostuu 14 maataloustuottajien liitosta ja seitsemästä metsänomistajien liitosta. (MTK n.d.)

Haastattelin MTK-Keski-Suomi ry:n toiminnanjohtaja Anja Kettusta 26.6.2014.

MTK ajaa hevostalouden asemaa Suomessa olemalla myös hevosalan puolestapuhuja ja edustaja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa, esimerkiksi vaikuttamassa lakien säätämiseen. MTK:n hevosiamies Maarit Holmen edustaa hevosalaa MTK:ssa ja vaikuttaa ja hakee ratkaisuja hevosalan ongelmiin valtakunnallisesti ja osallistuu työryhmiin.

MTK ei varsinaisesti ole hevosneuvontapalveluita tarjoava organisaatio, mutta maatalouden ja myös hevosalan edunvalvojana MTK taustavaikuttaa myös hevosneuvontaa ja sen kehittämistä. Edunvalvontatyö on sitä, että pidetään huolta siitä, ettei alalle tulisi kohtuuttomia yrittäjyyttä vaikeuttavia tekijöitä, jotta hevosalalla olisi hyvä toimia. MTK osallistuu neuvontaan usein ongelmatilanteissa, kuten lainsäädäntöä suunniteltaessa ja ympäristölupa-asioissa. Jos edunvalvontaa ei olisi, neuvontaa todennäköisesti tarvittaisiin enemmän.

MTK-Keski-Suomi järjestää ajoittain koulutuspäiviä liittyen tuki- ja verotusasioihin ja sukupolvenvaihdoksiin, sekä myös muihin yrittäjyyteen liittyviin asioihin, kuten sosiaaliturva-asioihin liittyen. Sukupolvenvaihdosasiat ovat MTK:n erityisosaamisaluetta ja siihen liittyvissä asioissa MTK tarjoaa neuvontaa ja apua. MTK:n rooli hevosneuvonnassa on tiedotuksellinen; alalla tapahtuvista ajankohtaisista asioista tiedotetaan jäsenille. MTK on mukana monissa hankkeissa ja työryhmissä, joiden kautta neuvontaa saatetaan tuottaa. MTK on ajanut esimerkiksi alkuperäisrotujen, kuten Suomenhevosen, etua ja arvostusta Suomessa ja päättäjien keskuudessa.

MTK on ollut mukana perustamassa Hippolis Ry:tä, joka on hevosalan osaamiskeskus ja edunvalvoja Suomessa. Hippolis tuottaa tietoa ja välittää osaamista ja materiaaleja, joita myös MTK hyödyntää ja omalla panoksellaan edistää. Hippolis yrittää toiminnallaan edistää suomalaisen hevosalan kehittämistä, yhteistyötä ja alalla toimimisen mahdollisuuksia. MTK rahoittaa Hippoloksen toimintaa ja näin ollen edistää hevosneuvonta-alaa, sillä Hippolis tuottaa valtakunnallisesti paljon koulutuksia, kursseja ja materiaaleja.

MTK-Keski-Suomen toiminnanjohtaja Anja Kettunen kokee, että hevosneuvonnalle on tarvetta. Hevosneuvonta on melko satunnaista ja pysyviä neuvontaorganisaatioita ja pysyvää rahoitusta on vähän. Neuvonnan tuottaminen on paljon hankkeiden varassa, vaikkakin joitain yksityisiä neuvonnantarjoajia on olemassa ainakin satunnaisesti. Kaikilla hevosomistajilla ja hevosyrittäjillä ei ole selvää käsitystä, mistä neuvontaa hakisi ja mikä on luotettavaa tietoa. Hevosneuvonnan kehittäminen vaatisi kuitenkin myös hevosihmisten omaa aktiivisuutta ja yhteistyön lisäämistä eri lajien välille (esimerkiksi ravi- ja ratsupuolen ihmisten yhteistyö).

MTK:n jäsenenä tukee hevosneuvonnan ja hevosalan kehittämistä. MTK auttaa jäseniään parhaansa mukaan erilaisissa ongelmissa, kuten ympäristöön ja eläinsuojelumääräyksiin liittyvissä asioissa ja tuki- ja yritysasioissa. MTK:n palvelut on tarkoitettu vain jäsenille. Jäsenmaksu määräytyy pelto- tai metsähehtaarien mukaan tai vaihtoehtoisesti voi olla myös henkilö- tai maaseutuyrittäjäjäsenen. Paikallinen MTK-yhdistys päättää summasta. Lähtökohtaisesti jäsenyys määräytyy hehtaarien mukaan niin,

että peltohehtaari on 2,5-5 €/ha ja metsähehtaari 50 snt/ha, tai muulla päätöksellä, henkilöjäsenelle kustannus määritellään erikseen.

3.5 Kuntien maaseutuviranomaiset

Haastattelin kesäkuussa 2014 Keski-Suomen yhteistoiminta-alueiden maaseutupäälliköitä tarkoitukseni selvittää mitä hevosneuvontaa kuntasektori tarjoaa. Varsinaisen hevosneuvonnan tarjonta osoittautui suppeaksi.

Saarijärven maaseutupalveluiden maaseutupäällikkö Markku Rimmin mukaan Maaseutupalveluissa neuvotaan hevosyrittäjiä lähinnä kansallisen tuen hakemisessa, ja toimistolle harvoin otetaan yhteyttä muissa kuin tuki-asioissa. Joskus kyselyjä tulee koskien hevostallien rakentamista ja tilavaatimuksia. Rakennusasioissa neuvoa osataan antaa jonkin verran, ja tarvittaessa kysyjä ohjataan eteenpäin muualle neuvoa hakemaan. Silloin tällöin saatetaan osallistua johonkin hankkeeseen joka sivuaa hevosneuvontaa, mutta tässä vaiheessa maaseutupalveluilla on tarkoitus keskittyä vain tukiasioiden hoitoon.

Keuruun yhteistoiminta-alueen maaseutuhallinnon maaseutupäällikkö Eero Laskujärven mukaan varsinaista hevosneuvontaa ei tarjota. Lähinnä apua annetaan hevosyrittäjille investointien suunnittelussa ja laskemisessa, sekä lainsäädännöllisiin asioihin liittyen, esimerkiksi hevosten pitopaikkoja koskevilla kysymyksillä. Hankkeisiin osallistutaan ja sitä kautta voidaan saada tietoa, mutta Maaseutuhallinnolla ei ole halua kilpailla ProAgrian tai muiden hevosalan neuvojen kanssa. Yksittäisille henkilöille tietoa voidaan pyydetäessä hankkia esimerkiksi Ypäjältä, mutta Maaseutuhallinnolla ei ole voimia pitää itseään ajan tasalla kaikista hevosalan asioista, sillä kenttä on niin laaja. Yhteistoiminta-alueen kehittämissyksikössä (johon sisältyvät maaseudun tukiyksikkö ja kehittämissyksikkö) hevosalan kehittämistä pohditaan siinä missä muutakin maaseudun kehittämistä ja tehdään koordinoitua työtä.

Myöskään Laukaan yhteistoiminta-alueella ei maaseututoimen johtaja Jari Halttusen mukaan ole Maaseututoimen puolesta muuta hevosneuvontaa kuin tukihakemuksien

täyttämässä auttaminen ja niiden käsittely, ja lainsäädännön mukaisten palveluiden toteuttaminen. Muissa asioissa ohjataan kysyjä sidosryhmien piiriin, kuten ProAgrialle.

Pihtiputaan maaseututoimessa, joka toimii Karstulan, Kinnulan, Pihtiputaan, Kivijärven, Kyyjärven ja Viitasaaren alueilla, ei myöskään osallistuta muuhun kuin lakisääteisiin velvollisuuksiin hevosyrittäjiä kohtaan eli siis lähinnä tukihakemusten täyttämiseen, kertoi Maaseutupäällikkö Ansa Herranen.

Hevosyrittäjien tukihakemusten käsittely tuntui olevan lähes ainut asia jota kunnanviranomaiset osasivat hevosneuvonnaksi sanoa. Toki apua pyrittiin antamaan ja ohjaamaan eteenpäin tarvittaessa. Myös investoinneissa ja tallirakentamiseen liittyvissä kysymyksissä osattiin jonkin verran auttaa.

3.6 Keski-Suomen kehittämissyhtiöt

Haastattelin kesäkuussa 2014 Keski-Suomen kehittämissyhtiö Witas Oy:n ja Keulink Oy:n edustajia, Kari Taipaleta (Witas Oy) ja Leila Piippaa (Keulink Oy).

Witas Oy on yksi Keski-Suomen alueen kehittämissyhtiöistä ja se toimii Pihtiputaan, Viitasaaren, Kinnulan ja Kivijärven alueilla. Hevosyrittäjille neuvontaa tarjotaan siinä missä muillekin yrittäjille. Apua saa etenkin uuden yrityksen perustamiseen, liiketoimintasuunnitelmien tekoon, investointien suunnitteluun, rahoitusten suunnitteluun ja hakemiseen. Lisäksi Witas Oy auttaa yrityskaupoissa ja sukupolvenvaihdoksissa. Kunnat rahoittavat Witas Oy:n toimintaa, yksityiselle ihmiselle ja yrittäjälle palvelut ovat maksuttomia. Palvelut perustuvat kysyntään. Hevosyrittäjiä on asiakkaina ollut tasaisesti, vaikkakin kysynnän määrä vaihtelee kausittain. Yrityspalvelupäällikkö Kari Taipale piti neuvonnan tilannetta hyvänä, eikä ainakaan ollut kuullut, että hevosneuvontaa kaivattaisiin alueelle lisää.

Keulink Oy Keuruun alueella tarjoaa hyvin samankaltaisia palveluita hevosyrittäjille kuin Witas Oy. Hevosyrittäjien käytössä ovat esimerkiksi aloittavan yrityksen palvelut, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät palvelut sekä toimivan yrityksen kehittä-

mispalvelut ja yrityksen omistajanvaihdospalvelut. Kehittämissyhtiöllä on yhteistyöverkostoja, joista yhtenä ELY-keskus. ELY:n asiantuntemusta hyödynnetään tarvittaessa. Keulink on mukana erilaisissa hankkeissa ja pyrkii auttamaan hevosyrittäjiä parhaansa mukaan. Hevosyrittäjiä on asiakkaina joka vuosi vähintäänkin muutamia. Asiakkaiden tarpeisiin pyritään vastaamaan ja apua löytämään.

Keski-Suomen alueella toimii yhteensä seitsemän seudullista kehittämissyhtiötä. (Keski-Suomen Liiton nettisivut, 2014.) Myös muissa kehittämissyhtiöissä hevosyrittäjille suunnatut palvelut ovat samantapaisia kuin kahdessa edellä mainitussa.

3.7 Keski-Suomen Hevosenomistajat ry

Keski-Suomen Hevosenomistajat Ry on yksi Suomen Hevosenomistajien Keskusliiton jäsenjärjestöistä, ja se toimii osana valtakunnallista kokonaisuutta. Keski-Suomen Hevosenomistajat ry on etujärjestö keskisuomalaisille hevosenomistajille. Se järjestää koulutuksia ja luentoja, sekä auttaa jäseniään esimerkiksi lakiasioissa ja muissa ongelmatilanteissa hevosasioihin liittyen. Yhdistys tukee toimintaa alueella, järjestää harjoitusraveja ja tukee esimerkiksi ravilähtöjä ja ratsastuskilpailujen ja näyttelyiden järjestämistä. Jäsenmäärä on tällä hetkellä noin 450. (Suomen Hevosenomistajat ry:n nettisivut, 2014)

Yhdistys toimii yhteistyössä Keski-Suomen Hevosjalostusliiton kanssa. Koulutuksien aiheena voi olla esimerkiksi hevosen valmennus, kasvatus tai ruokinta, mutta myös muita aihepiirejä. Yhdistys auttaa järjestämään Amatööriohjastajien SM-lähdöt ja palkitsee hevosia ja aktiivisia jäseniään. Lisäksi yhdistyksen tehtävänä on valita edustajat Keski-Suomen Ravirata Oy:n yhtiökokoukseen ja Keski-Suomen Hevosjalostusliittoon. Jäsenedut yhdistyksen jäsenille ovat kattavat, kuten Hevosenomistaja -lehti, alennuksia mm. Agrimarketista ja hevosvakuutuksista, ilmaisia ravilippuja sekä paljon muita etuja. (Suomen Hevosenomistajat ry:n nettisivut, 2014).

Haastattelin Keski-Suomen Hevosenomistajat Ry:n puheenjohtaja Minna Keskistä 19.6.2014.

Koulutuspäiviä tai kursseja järjestetään vuosittain neljästä viiteen. Kurssien järjestäminen tapahtuu yleensä yhteistyönä, jonkin muun toimijan, yleensä Hevosjalostusliiton kanssa. Kurssien aiheet määräytyvät enimmäkseen toiveiden ja ajankohtaisuuden mukaan. Esimerkiksi kevät aikaan ajankohtaisia ovat jalostukseen liittyvät luennot. Luentojen ja koulutusten järjestämisessä tehdään yhteistyötä myös muiden aluejärjestöjen kanssa. Tyypillisiä aihealueita ovat viime vuosina olleet muun muassa hevosen fysiologia, valmennus, jalostus, ruokinta, hevosen hoitoon liittyvät asiat, jalkojen hoito ja varsominen. Luennoitsijoina on ollut esimerkiksi ruokinta-asiantuntijoita ja eläinlääkäreitä.

Hevosjalostusliiton kanssa yhteistyössä on järjestetty paljon harjoitusraveja, jotka ovat olleet hyvin suosittuja ihmisten ja hevosten kohtaamispaikkoja. Lisäksi on oltu mukana eri hankkeissa, joilla on viety Keski-Suomen hevosalaa eteenpäin ja näin lisätty myös neuvontaa. Suomen Hevosnomistajien keskusliitto rahoittaa Hippolis Ry:n toimintaa, joten se pystyy myös välittämään julkaisuja. Keski-Suomen Hevosnomistajat itsessään ei tuota julkaisuja.

Jäsenmaksu Keski-Suomen Hevosnomistajien jäseneksi on 39 €. Monet koulutukset ovat jäsenille ilmaisia, muille niiden hinta on yleensä ollut noin 10 € tai maksimissaan 20 €. Jäsenenä pääsee yleensä myös ilmaiseksi raveihin Killerille tai joskus muuallekin. Jäsenenä saa myös Hevosnomistaja -lehden, jota toteutetaan yhteistyössä eläinlääkärien, Hippoloksen ja Ratsastajainliiton kanssa. Lehti on valtakunnallinen ja sen saavat kaikki Hevosnomistajien Keskusliiton jäsenet. Lehden ajankohtaiset artikkelit ja aiheet ovat osaltaan hevosneuvontaa.

Kaikista Suomen Hevosnomistajien Keskusliiton jäsenjärjestöistä neuvonta on keskitetty Lahteen, jossa työskentelee toiminnanjohtaja ja kolme työntekijää. Neuvonta painottuu hevosen omistamiseen liittyviin asioihin ja ristiriitoihin. Tyypillisiä ongelmia ovat esimerkiksi tallinpitäjän ja hevosenomistajan väliset ristiriidat sopimuskysymyksissä ja velvollisuuksien jakamisessa. Lahdessa käytössä on juristien ammattitaito, jolloin on helppo tulkita hevosalan lakikysymyksiä.

Hevosneuvonnan kehittymistä puheenjohtaja Minna Keskinen piti positiivisena ja hänen mielestään Keski-Suomen hevosneuvonta on viime vuosina merkittävästi kehittynyt. Neuvontaa tulisi kuitenkin pyrkiä jatkuvasti kehittämään, sillä neuvonnan tarpeet muuttuvat ja uusia ihmisiä tulee alalle mukaan. Neuvonnalle tulee aina olemaan tarvetta. Keskinen piti tärkeänä varsinkin hevosjalostusliittojen neuvonnan kehittämistä, sillä hevosjalostusliitto tavoittaa valtavasti ihmisiä jo yksistään varsojen tunnistuksen ja sirutuksen yhteydessä. Hippolis Ry:n perustaminen oli Keskinen mielestä positiivinen ja eteenpäin vievä askel hevosneuvonta-alalla, vaikkakin kehittämistä vielä riittää eikä ala tule koskaan valmiiksi. Ruokintapuolen neuvonnan Keskinen ajatteli olevan melko kunnossa, mutta esimerkiksi jalostus neuvontaa voisi olla enemmän. Eläinlääkinnän haasteena on tiedon muuttuminen ja jatkuva lisääntyminen esimerkiksi madotusten ja rokotusten suhteen. Suurimmaksi ongelmaksi Keskinen arvioi sen, että ihmiset eivät tiedä, mistä mitään neuvontaa löytää. Alle 50-vuotiaat hänen mielestään ovat pääosin hyviä internetin käyttäjiä, joten netistä on mahdollista löytää kattavasti tietoa.

4 Keski-Suomen hevosnomistajien neuvonnan tarve

4.1 Kyselyn toteutus

Tässä opinnäytetyössä yhtenä tarkoituksena oli selvittää mikä on hevosneuvonnan todellinen tarve Keski-Suomessa. Jotta tämä saataisiin selville, maaliskuussa 2014 toteutettiin kysely hevosnomistajille. Kysely laadittiin yhteistyössä Hevosvoimaa-tiedotushankkeen projektipäällikön Hanna Kaihlajärven ja Keski-Suomen Hevosjalostusliiton toiminnanjohtajan Sari Piiraisen kanssa. Kyselylomake on liitteenä 1. Sari Piirainen välitti kyselyn noin tuhannelle Keski-Suomen hevosnomistajalle Keski-Suomen Hevosjalostusliiton sähköpostilistojen kautta. Kysely toteutettiin Webropol-kyselynä, jolloin kyselyn linkki oli helppo lähettää ihmisten sähköposteihin.

4.2 Vastaajien taustatiedot

4.2.1 Yleistä

Vastauksia vajaan kuukauden aikana saatiin 147 kpl, eli vastausprosentti oli 15 %. Vastaajia olisi voinut toivoa enemmän, mutta ihan kohtalainen otos saatiin kuitenkin eri ryhmien tarpeista. Suurin osa vastaajista oli naisia eli 118, miehiä vastasi 29. Kaiken kaikkiaan naisia vastaajista oli 81 % ja miehiä 19 %. Joutsan seutukunnasta vastaajia saatiin vai yksi kappale, selityksenä se, että Joutsan kunta kuuluu Etelä-Suomen hevosjalostusliittoon eikä Keski-Suomen Hevosjalostusliitto siksi tavoittanut kovin montaa joutsalaista hevosenomistajaa.

Taustatietoja kyselyssä edustivat kysymykset 1-8. Niissä kartoitettiin vastaajien yksilöllisiä tietoja: sukupuolta, ikäryhmää, asuinseutukuntaa. Tämän jälkeen pyydettiin määrittelemään vastaajan toimintaa hevosalalla; onko kyseessä päätoiminen tai sivutoiminen hevosalan yrittäjä, hevosharrastaja, hevosalan työntekijä, viranomainen (esimerkiksi maaseutuvirastossa tai ELY-keskuksessa), vai onko vastaaja kentiesvalmentaja/ratsuttaja/opettaja tai jokin muu.

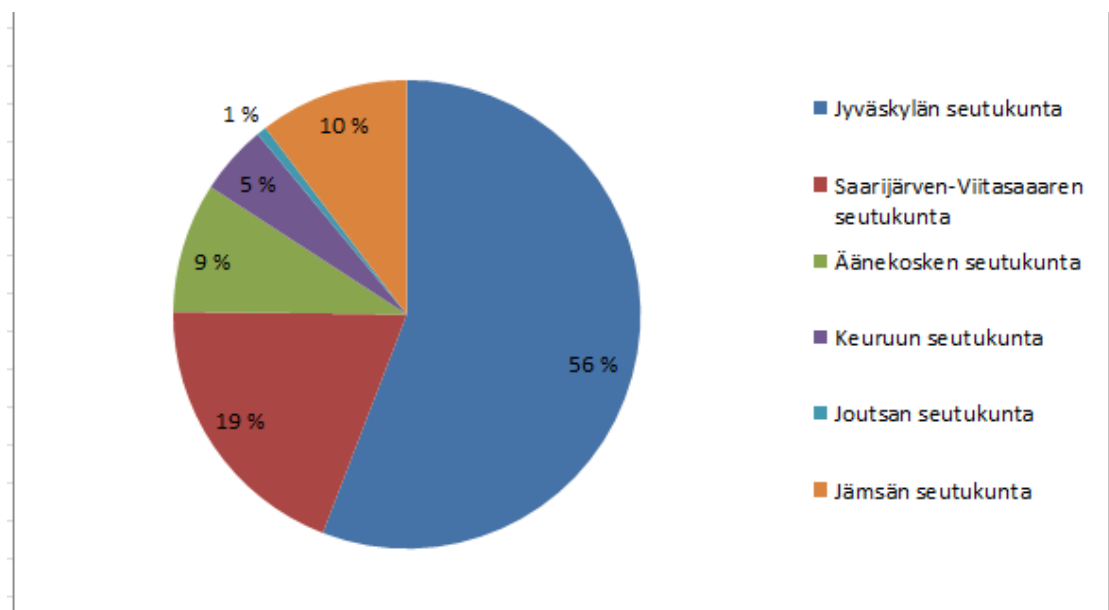
Seuraavaksi kysyttiin, montako hevosta vastaaja omistaa, ja minkälaisia hevosia on kyseessä. Kysyttiin myös, onko vastaajalla hoidossaan muiden hevosia. Näillä kysymyksillä pyrittiin saamaan selville mahdollisimman selkeästi millaista vastaajan toiminta hevosalalla on, jotta voitaisiin jakaa vastaajaa johonkin vastaajaryhmään, jotta tulosten analysointi olisi helpompaa.

4.2.2 Vastaajat seutukunnittain

Vastaajia pyydettiin vastaamaan kysymykseen, jossa he määrittelevät missä Keski-Suomen seutukunnassa asuvat. Vaihtoehtoina olivat siis Jyväskylän seutukunta, Joutsan seutukunta, Keuruun seutukunta, Jämsän seutukunta, Äänekosken seutukunta, Saarijärven -Viitasaaren seutukunta ja Muu, mikä? -vaihtoehto. Ongelmaa tuotti se, että osa vastaajista kirjoitti paikkakuntansa Muu, mikä? -sarakkeeseen, vaikka paikkakunta olisi selkeästi kuulunut johonkin määriteltyyn seutukuntaan.

Eniten vastaajia oli isoimmasta seutukunnasta eli Jyväskylän seutukunnasta (81 kpl, 56 %)(ks. kuvio 1). Joutsan seutukunnasta ei saatu kuin yksi vastaus, joten seutukunnan neuvonnan tarvetta ei ole kannattavaa analysoida lainkaan. Joutsasta ei saatu kattavaa otosta todennäköisesti siksi, että se kuulu Etelä-Suomen Hevosjalostusliiton piiriin, eikä sähköpostilistalta siksi löytynyt Joutsan seutukunnan hevosnomistajia. Saarijärven-Viitasaaren seutukunnasta vastaajia tavoitettiin toiseksi parhaiten 28 kpl (19 %). Jämsän seutukunnasta vastaajia oli 15 kpl (10 %), Äänekosken seutukunnasta 13 kpl (9 %), ja Keuruun seutukunnasta 7 kpl (5 %).

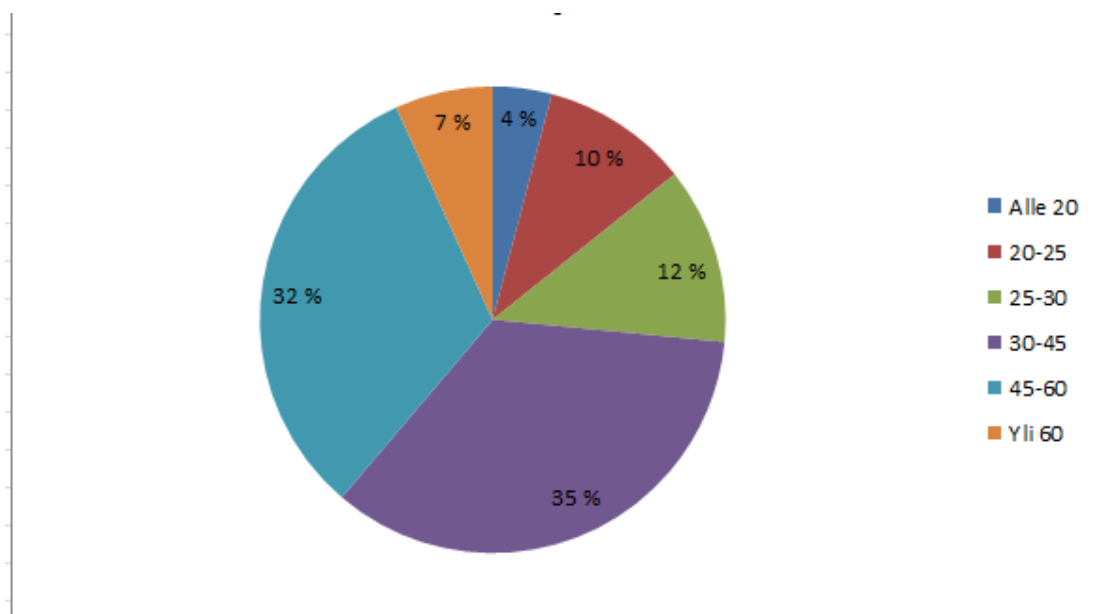
Vastaajien määrät olivat loogiset; siellä, missä on eniten hevosia ja hevosnomistajia oli myös eniten vastaajia. Tämä selittää, miksi Jyväskylän seutukunnasta oli niin suuri enemmistö vastaajista.

Kuvio 1. Vastaajat seutukunnittain.

4.2.3 Vastaajien ikä

Vastaajien ikäjakauma käy ilmi kuviosta 2. Aktiivisimpia vastaajia olivat 30-45-vuotiaat sekä 45-60-vuotiaat.

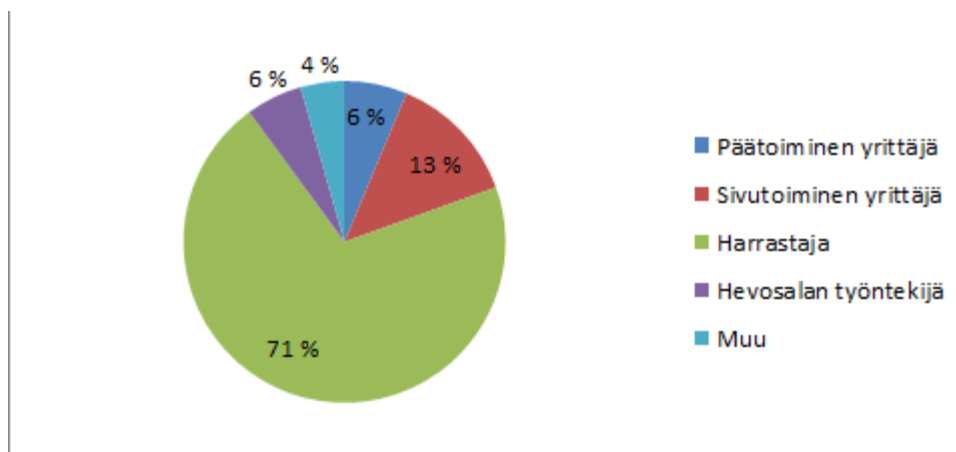

Kuvio 2. Vastaajat ikäryhmittäin.

Miesvastaajista kukaan ei ollut alle 25-vuotias, ja miesvastaajia oli eniten 45-60-vuotiaiden kategoriassa. Mies vastaajista 8 oli yli 60-vuotiaita. Naisvastaajista isoin osa oli 30-45-vuotiaita, mutta myös 45-60-vuotiaita oli paljon. Naisvastaajissa oli kaikkia ikäryhmiä vastaajina, mutta nuorimpia ja vanhimpia (alle 20 ja yli 60-vuotiaita) selvästi vähiten.

4.2.4 Yrittäjät ja harrastajat

Vastaajista päätoimisia ja sivutoimisia hevosyrittäjiä oli 19 % eli 31 kpl (ks. kuvio 3). Harrastajia oli 71 % kaikista vastaajista. Loput olivat hevosalan työntekijöitä (6 %) tai muita (4 %). Laskentaa vaikeutti se, että yksi ihminen saattoi kuulua useaan eri ryhmään, mistä johtuen vastauksia oli enemmän kuin vastaajia. Hevosyrittäjistä suurin osa oli iältään 45-60-vuotiaita tai 30-45-vuotiaita. Nuoremmissa ja vanhemmissa ikäluokissa yrittäjiä oli vain muutamia. Päätoimisista yrittäjistä kaikki olivat naisia. Suurin osa yrittäjistä asui Jyväskylän seutukunnassa, mutta myös muissa seutukunnissa, paitsi Joutsan seutukunnassa. Päätoimisilla yrittäjillä oli kaikkein eniten vieraiden hevosia hoidossaan, ja vuokratalliyrittäjiä olikin yrittäjistä kaikkein eniten. Myös reilulla kolmasosalla sivutoimisista yrittäjistä oli hoidossaan vieraitten hevosia.

Kuvio 3. Vastaajien toiminta hevosalla.

Miesvastaajista yksikään ei ollut päätoiminen yrittäjä, mutta sivutoimisia yrittäjiä oli 6 kpl. Naisista päätoimisia yrittäjiä oli 10 kpl ja sivutoimisia yrittäjiä 15 kpl. Harrastajia kaikista vastaajista oli arvattavasti eniten, 71 %; miehistä 21 % ja naisista 91 %. Hevosalla työskenteleviä ihmisiä (ei yrittäjiä) oli naisista kuusi ja miehistä kolme henkilöä. Muutama yrittäjä ei ollut määritellyt itseään, sillä yhteensä yrittäjille suunnattuun kysymykseen toimialasta oli vastannut 38 henkeä, joista naisia oli 27 (71 % yrittäjistä oli naisia) ja miehiä 11 (29 % yrittäjistä). Kysymyksen asettelun heikkouden takia esimerkiksi kaikki hevoskasvattajat eivät mieltäneet itseään yrittäjiksi, kuten eivät myöskään Valmentaja/ratsuttaja/opettaja-sarakkeen vastaajat, mutta olivat silti vastanneet yrittäjille suunnattuun kysymykseen toimialasta (kysymys nro 5). Ongelma saattoi johtua myös siitä, että vastaajat edustivat samaan aikaan montaa eri ryhmää, sillä esimerkiksi ravitalliyrittäjä saattaa yhtä aikaa olla vaikka vuokratalliyrittäjä.

Miesvastaajista kukaan ei ollut ratsutalliyrittäjä. Suurin osa miehistä oli hevoskasvattajia (seitsemän) tai valmentajia (neljä). Naisten kohdalla löytyi tasaisemmin eri toimialoilta suuntautuneita vastaajia; ratsutalliyrittäjiä kahdeksan, ravitalliyrittäjiä kahdeksan, vaellustalliyrittäjiä kaksi, vuokra/täysihoidotalliyrittäjiä 11 kpl, valmentajia/opettajia/ratsuttajia viisi ja muita yrittäjiä kahdeksan kappaletta. Muita yrittäjiä avointen vastausten mukaan olivat ainakin maatalouden harjoittajat, hevoshierojat, hevostarvikemyyjät ja muutama muu yksittäinen hevosia hyödyntävä yrittäjä.

Seuraavasta taulukosta 1 käy ilmi hevostalousyrittäjien ilmoittamat hevostalouden toimintamuodot. Yksi yrittäjä saattaa harjoittaa useampaa eri toimintamuotoa.

Taulukko 1. Hevostalousyrittäjien toimintamuodot

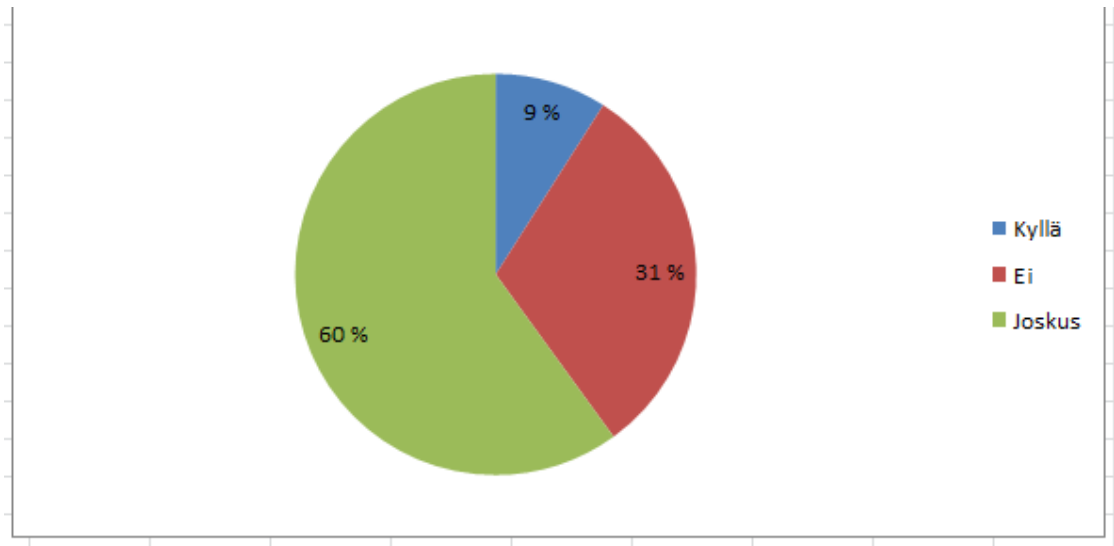
Toimintamuoto	Osuus yrittäjistä
Ravitalliyrityksiä	26 %
Ratsutalliyrityksiä	21 %
Vuokra/täysihoidotalliyrityksiä	39 %
Vaellustalliyrityksiä	5 %
Hevoskasvattajia	42 %
Valmentajia/opettajia/ratsuttajia	29 %
Muita hevosyrittäjiä	34 %

Päätoimisilla yrittäjillä oli kaikilla vähintään kaksi hevosta ja puolella heistä yli kahdeksan hevosta. Harrastajilla hevosia oli enimmäkseen 1-4 kpl, mutta osalla jopa kahdeksan. Päätoimisista yrittäjistä 80 % ja sivutoimisista yrittäjistä 43 % hoiti myös muiden hevosia. Myös harrastajilla oli hoidossaan muiden hevosia jopa 19 %:lla.

4.3 Hevosneuvonnan tarve

Taustatietokysymysten jälkeen varsinaisissa hevosneuvontaa koskevissa kysymyksissä saatiin paljon tietoa, mutta myös paljon ympäröivä vastauksia, jotka johtuivat kysymysten asettelun heikkouksista. Vastauksista näkyi vastaajien erilaisuus; osa vastaajista oli selkeästi perillä omista tarpeistaan ja tiesi mistä neuvontaa saa, osa taas ei tiennyt neuvonnasta mitään. Vastaajaryhmien välillä eroja löytyi yllättävän vähän. Neuvonnan tarpeen pääkohteet kuitenkin saatiin selville.

Kun vastaajilta kysyttiin, kohtaavatko he toistuvasti tilanteita, joissa kaipaisivat asiantuntevaa neuvontaa liittyen hevosiin/hevosyrittäjyyteen, 9 % vastaajista ilmoitti näin tapahtuvan toistuvasti ja 60 % joskus joutuvansa. Vastaajista 31 % ei joudu toistuvasti esitetyn kaltaisiin tilanteisiin (ks. kuvio 4).

Kuvio 4. Vastaajien kokemus siitä, kohtaavatko he toistuvasti tilanteita, joissa kaipaisivat asiantuntevaa neuvontaa liittyen hevosiin tai hevosyrittäjyyteen.

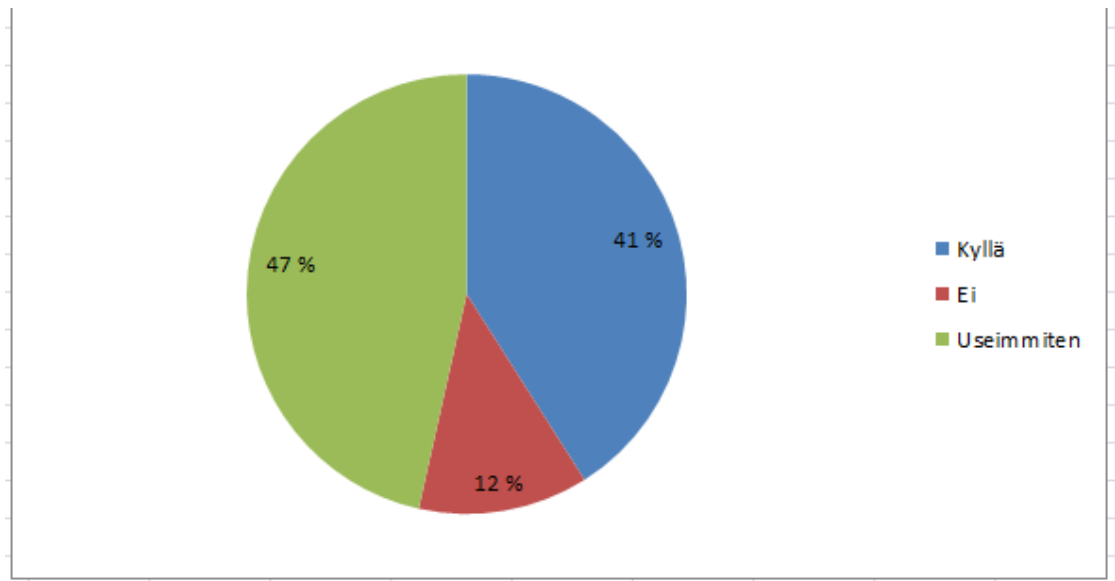
Yrittäjistä ”Kyllä” vastasi vain 2 vastaajaa (yrittäjiä yhteensä 31) eli 6 %. Suurin osa yrittäjistä (65 %) vastasi ”Joskus” ja loput 29 % ”Ei”.

Vastaajat seutukunnittain olivat suhteessa samat jokaisen vaihtoehdon kohdalla.

Vastaajista 41 % koki saavansa hevosneuvontaa, silloin kun siihen on tarvetta (ks. kuvio 5). Useimmiten näin tapahtuu 46,5 % mielestä. Vastaajista 12,5 % koki, että neuvontaa ei saa silloin, kun sitä tarvitsee.

Tässäkään kysymyksessä ei löytynyt merkittävää eroa seutukuntien välillä. Yrittäjistä ”Kyllä” vastasi 40 % eli koki saavansa neuvontaa tarvitessaan. 13 % yrittäjistä vastasi ”Ei” eli ei kokenut aina saavansa tarvitsemaansa neuvontaa ja loput 47 % vastasi ”Useimmiten”. Yrittäjien kohdalla prosentit eivät siis millään tavalla eronneet kaikkien vastaajien vastauksista. Lähes kaikki ”Ei”-vastaajat olivat naisia. ”Ei”-vastaajat oli-

vat lähes kaikki harrastajia, joilla oli 1-2 harrasteratsua tai -ravuria. Iällä ja asuinpaikalla ei ollut merkitystä.

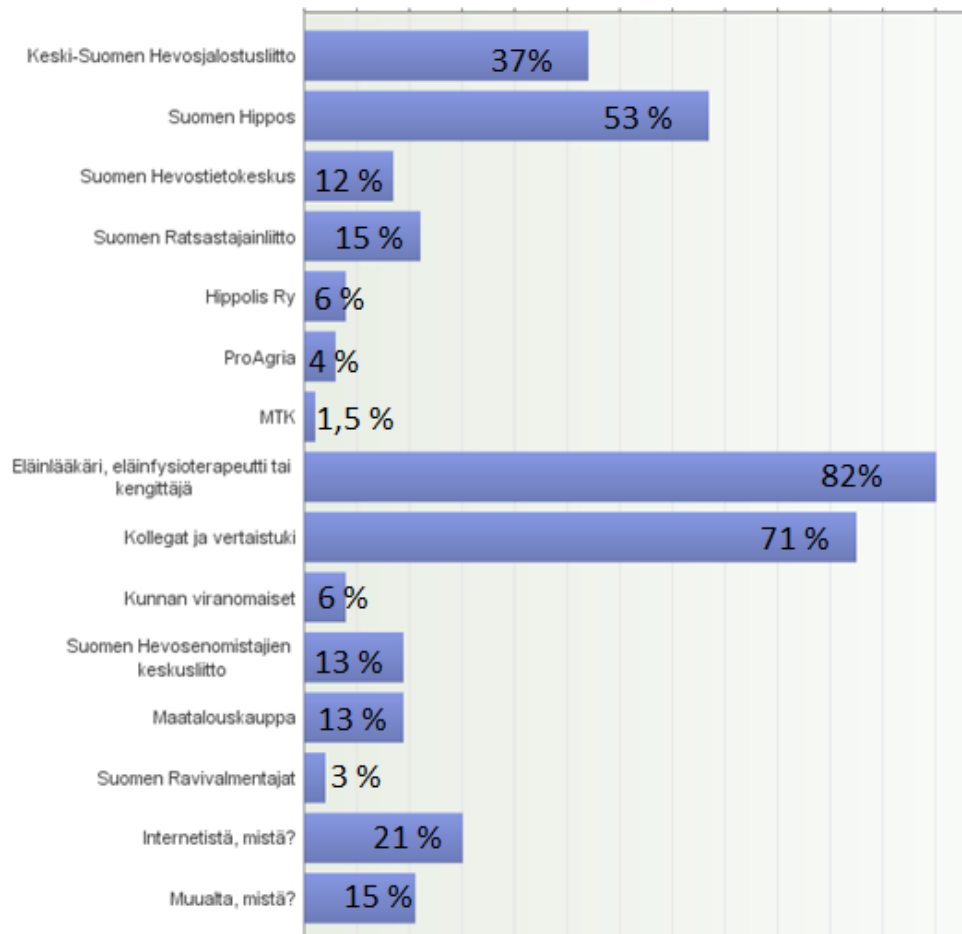
Kuvio 5. Hevosnomistajien kokemus siitä, saavatko he tarvitsemaansa hevosneuvontaa silloin kun sitä tarvitsevat.

Vastaajilta kysyttiin, mistä lähteistä vastaajat olivat neuvontaa saaneet. Vastaajat pystyivät valitsemaan useamman vaihtoehdon. Lisäksi käskettiin nimetä kolme parasta neuvonnan lähdeä. Ylivoimaisesti tärkeimpänä neuvonnan lähteenä pidettiin vaihtoehtoa ”Eläinlääkäri, eläinfysioterapeutti tai kengittäjä”, vaihtoehdon valitsi 82 % kaikista vastaajista (ks. kuvio 6). Päätoimiset yrittäjät 100 %:sti. Toiseksi suosituin neuvonnan lähde oli kollegat ja vertaistuki, jota hyvänä neuvonnan lähteenä piti 71 %.

53 % vastaajista piti tärkeänä neuvonnan lähteenä Suomen Hipposta ja 36,5 % piti tärkeänä Keski-Suomen Hevosjalostusliittoa. Sen jälkeen suosituimmat neuvonnan lähteet olivat Internet ja Suomen Ratsastajainliitto. Kaikki luetellut vaihtoehdot olivat neuvonnan lähteinä jonkin verran käytettyjä, mutta neuvonnan lähteinä vähiten käytettyjä olivat MTK, Suomen Ravivalmentajat, ProAgria ja Hippolis Ry. Selvittämättä jää, millaisia tuloksia olisi tullut, jos hevosalan organisaatioita olisi ollut vielä enemmän lueteltu. Tähän kyselyyn koottiin ainoastaan tekijöiden itsensä tärkeimmiksi ajattelemat järjestöt. Vapaissa vastauksissa korostui tuttujen hevosihmisten ja

hevosammattilaisten antama apu ja neuvonta sekä Internetistä löydettävä tieto. Lisäksi neuvonnan lähteiksi nimettiin mm. tutkimukset, eläinlääkäriasemat, lajijärjestöt, Ratsujalostusliitto, SIHY ry ja Suomen Rehu.

Avoimissa vastauksissa vastaajat kertoivat saaneensa neuvontaa etenkin Internetistä; mainittu oli muun muassa hevosyrittaja.fi ja Hyvinkään hevossairaalan sivut. Varsinkin harrastajien keskuudessa suosittuja neuvonnan lähteitä olivat tuttavat, tallinpitäjät ja oman ratsastusseuran järjestämät luennot. Yrittäjät kertoivat saaneensa neuvontaa valmentajilta, opiskelupaikoista, ja erilaisista järjestöistä, kuten Islanninhevosyhdistykseltä ja Ratsujalostusliitolta. Lisäksi mainittiin kirjallisuus neuvonnan lähteenä.

Kuvio 6. Suosituimmat hevosneuvonnan lähteet.

Laajassa monivalintakysymyksessä ”Kuinka suureksi koet seuraavien maksullisen neuvonnan osa-alueiden tarpeen omalla kohdallasi?” oli lueteltu tärkeimpiä hevos-

neuvonnan osa-alueita ja kukin vastaaja sai määritellä oman tarpeensa asteikolla ”suuri tarve”, ”jonkin verran tarvetta” ja ”ei tarvetta”. Tarkoituksena oli siis selvittää, missä asioissa hevosihmisillä oli tarvetta neuvonnalle niin paljon, että voisivat jopa maksaa siitä. Taulukkoon 2 on kootuista vastauksista käy ilmi, että eniten maksullisen neuvonnan tarvetta oli lääkintään ja terveyteen ja kengitykseen liittyvissä asioissa.

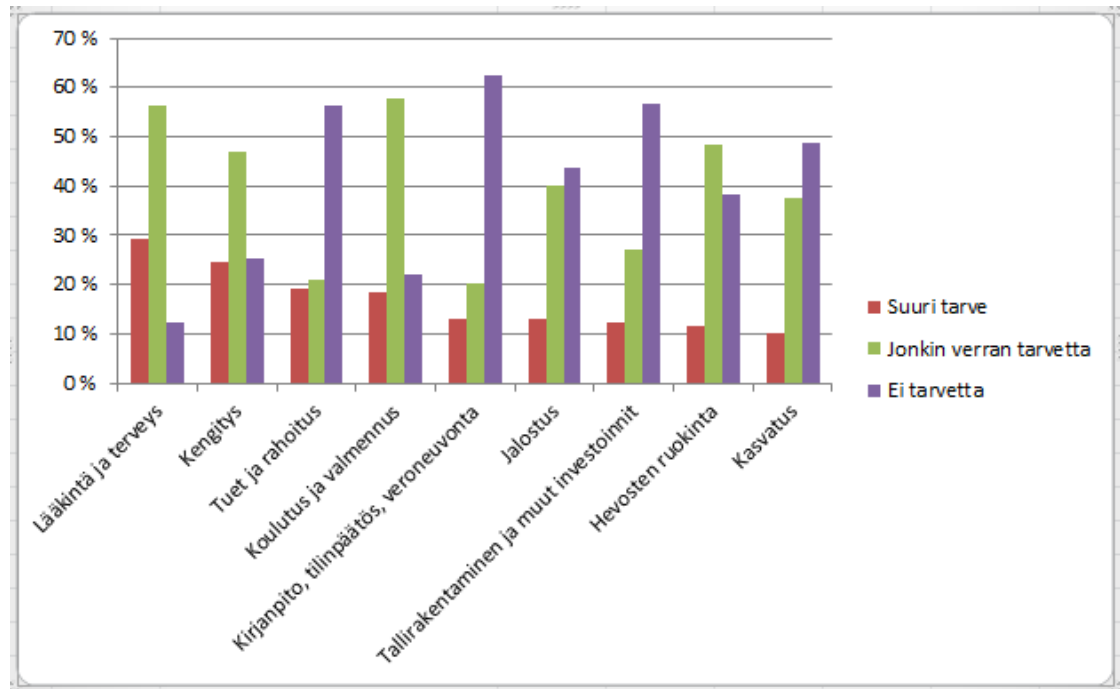
Keskiarvo-sarake taulukossa kertoo mihin vaihtoehtoon vastaukset ovat eniten painottuneet(1=Suuri tarve, 2=Jonkin verran tarvetta, 3=ei tarvetta). Mitä lähempänä numeroa kolme ollaan, sitä enemmän on ”ei tarvetta” -vastauksia ja mitä lähempänä ykköstä, sen enemmän ”Suuri tarve”- vastauksia.

Taulukko 2. Maksullisen neuvonnan tarve osa-alueittain, kpl vastaajia.

	Suuri tarve	Jonkin verran tarvetta	Ei tarvetta	Yhteensä	Keskiarvo
Hevosien hankinta	4	27	112	143	2,76
Hevosien ruokinta	17	71	56	144	2,27
Käsittely ja hoito	8	53	83	144	2,52
Varusteet	7	70	65	142	2,41
Lääkintä ja terveys	43	83	18	144	1,83
Kengitys	36	69	37	142	2,01
Koulutus ja valmennus	27	85	32	144	2,03
Jalostus	19	59	64	142	2,32
Kasvatus	15	55	71	141	2,4
Viljelysuunnittelu	10	19	111	140	2,72
Ympäristöhoito	5	28	107	140	2,73
Lannan käsittely	10	27	104	141	2,67
Talliolosuhteet	8	46	85	139	2,55
Tallirakentaminen tai muut investoinnit	18	40	83	141	2,46
Tuet ja rahoitus	28	31	82	141	2,38
Kirjanpito, tilinpäätös ja veroneuvonta	19	30	91	140	2,51
Sukupolvenvaihdosneuvonta	7	9	123	139	2,83
Koneet, laitteet tai ohjelmistot	6	31	103	140	2,69
Työhyvinvointi/työterveys	2	32	107	141	2,74
Markkinointi	4	26	109	139	2,76
Muu, mikä?	2	0	46	48	2,92
Yhteensä	295	891	1689	2875	2,5

Kuvioon 7. on koottu ensisijaisesti osa-alueet, joille on ollut eniten ”Suuri tarve”- vastauksia, eli osa-alueet joissa punainen pylväs on korkein. ”Jonkin verran tarvetta”- vastaukset (vihreä pylväs) korreloivat jonkin verran ”Suuri tarve”- vastauksien kanssa, mutta erojakin löytyi. Lisäksi taulukkoon on merkitty kuinka paljon suosituimmille

alueille on ”Ei tarvetta”-vastauksia (violetti pylväs). Taulukossa ovat kaikki osa-alueet, joille oli keskimäärin eniten tarvetta.

Kuvio 7. Osa-alueet, joissa eniten tarvetta neuvonnalle.

Eniten suurta tarvetta (30 %) oli osa-alueessa lääkintä ja terveys, jossa myös 57,5 % :lla oli jonkin verran tarvetta ja vain 12,5 % ei ollut lainkaan tarvetta.

Toiseksi eniten suurta tarvetta oli osa-alueessa kengitys, jossa myös oli paljon ”jonkin verran tarvetta”-vastauksia.

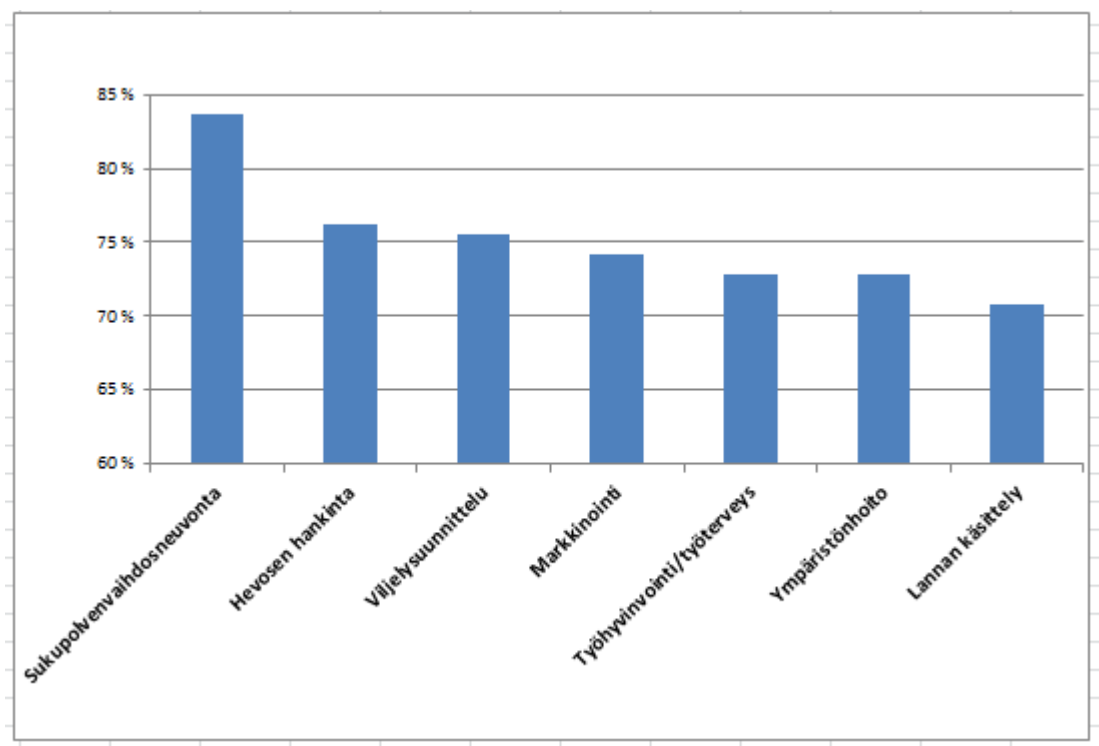
Ristiriitaisia osa-alueita olivat tuet ja rahoitus, kirjanpito, tilinpäätös ja veroneuvonta ja tallirakentaminen ja muut investoinnit. Nämä osa-alueet pääsivät taulukkoon, koska niihin oli vastattu paljon ”Suuri tarve”-vastauksia, mutta huomattavan suuri osa oli myös ilmoittanut, ettei tarvetta lainkaan ole. Toisin sanoen oli jonkun verran ihmisiä, joilla oli kyseisiin alueisiin suuri tarve, mutta suurinta osaa ihmisistä kyseiset osa-alueet eivät kiinnostaneet lainkaan. Ilmeisesti syynä oli, että kyseiset osa-alueet olivat tärkeitä yrittäjille ja isojen tallien pitäjille, mutta hyödyttömiä muille.

Taulukosta käy selkeästi ilmi, miten osalla ihmisistä johonkin asiaan on paljon tarvetta ja osalla ei lainkaan. Jotkut asiat ovat enemmän kaikkia kiinnostavia, kuten tässä

tapauksessa lääkintä ja terveys, kengitys ja koulutus ja valmennus. Jalostus, ruokinta ja kasvatus olivat kohtuullisen kiinnostavia tasaisesti vastaajien keskuudessa.

Vähiten neuvontaa kaivattiin (eniten Ei tarvetta- vastauksia) sukupolvenvaihdokseen ja hevosen hankintaan (ks. kuvio 8.). Kaikissa osa-alueissa oli kuitenkin muutamia vastaajia, joilla oli suuri tarve kyseisen osa-alueen neuvontaa kohtaan. Vapaisiin vastauksiin oli lisätty neuvonnan tarvetta olevan myös hevosen lihashuoltoon, fysioterapiaan, hierontaan ja ongelmahevosten käsittelyyn.

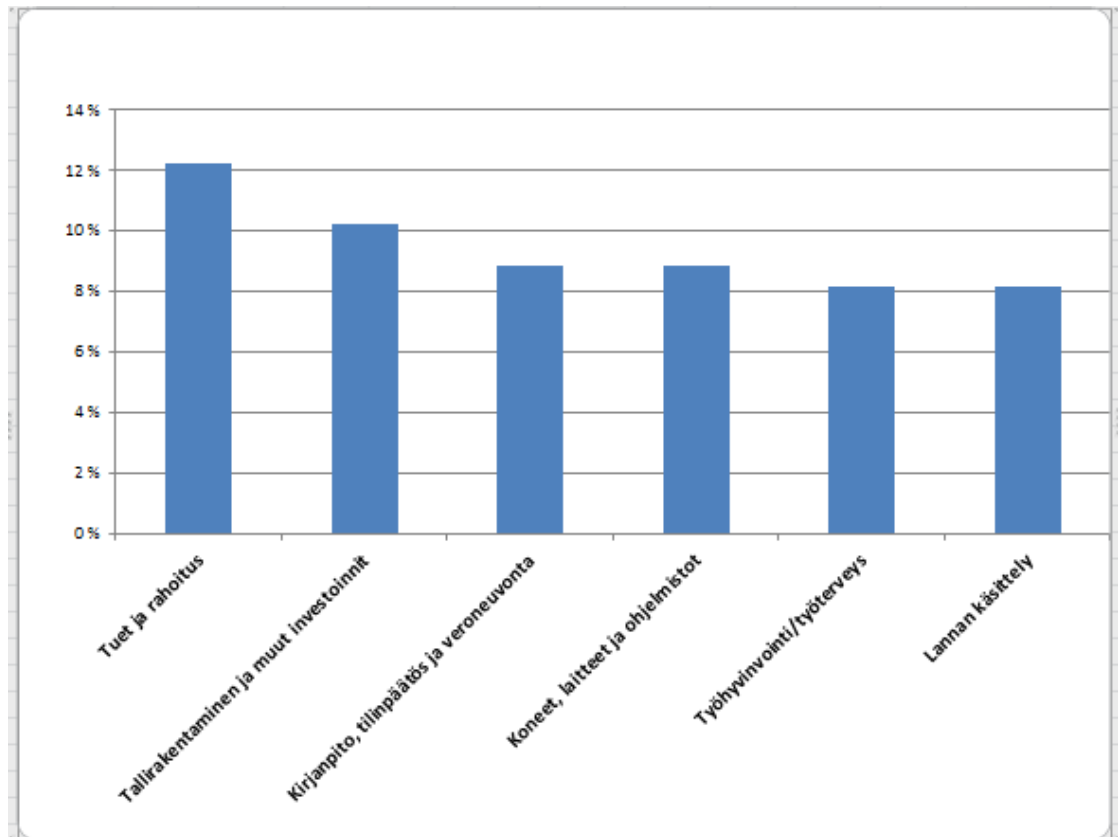
Yrittäjät olivat keskimäärin hieman muita ryhmiä kiinnostuneempia osa-alueista lääkintä ja terveys, kengitys, tallirakentaminen ja muut investoinnit, tuet ja rahoitus ja kirjanpito, tilinpäätös ja veroneuvonta.

Kuvio 8. Osa-alueet, joissa vähiten tarvetta neuvonnalle.

Koska neuvontaa on tarjolla monelta eri taholta ja moneen eri osa-alueeseen, kyse-lyssä haluttiin saada selville, mitä neuvontaa eri osa-alueittain saadaan oikeasti ja vastaavatko tarve ja saatu neuvonta toisiaan. Kaikkein huonoin neuvonnan saatavuus

koettiin olevan tuet ja rahoitus-osa-alueella. Vastaajista 12 % sanoi neuvonnan saatavuuden olevan huono (ks. kuvio 9). Tuet ja rahoitus oli kuitenkin kolmantena osa-alueista, joille oli eniten ”Suuri tarve” -vastauksia. Kirjanpito, tilinpäätös ja veroneuvonta-osa-alue oli myös koettu huonosti neuvotuksi osa-alueeksi, vaikka siellä koettiin suurta tarvetta neuvonnalle viidenneksi eniten. Myös tallirakentamisen ja investointien kohdalla neuvonnan tarve ja tarjonta eivät kohtaa. Pääosin kaikissa osa-alueissa oltiin kuitenkin jokseenkin tyytyväisiä.

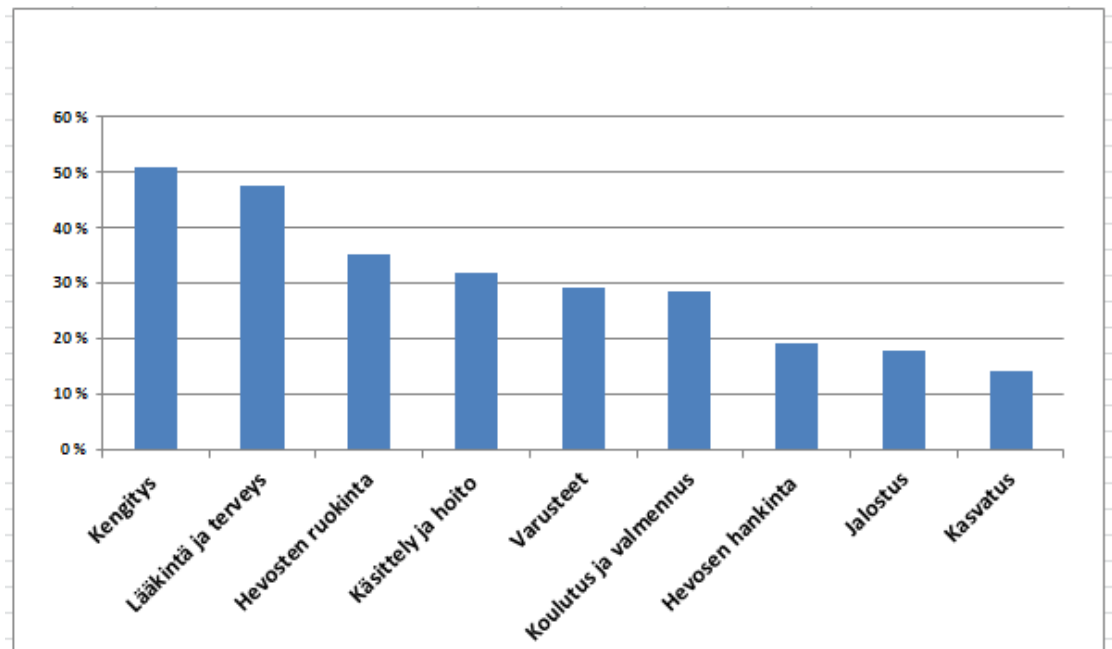

Kuvio 9. Saatavuudeltaan heikoimmiksi koetut neuvonnan osa-alueet.

E erityisen hyvin neuvontaa koettiin saaduksi lääkitys ja terveys sekä kengitys osioissa, joissa noin puolet vastaajista vastasi neuvontaa saatavan hyvin ja iso osa vastaajista vastasi neuvontaa saatavan kohtalaisesti (ks. kuvio 10). Mielenkiintoista on, että lääkintä ja terveys sekä kengitys olivat suurimpia osa-alueita, joille koettiin olevan tarvetta, mutta toisaalta niihin koettiin myös saatavan neuvontaa hyvin tai kohtalaisesti muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta.

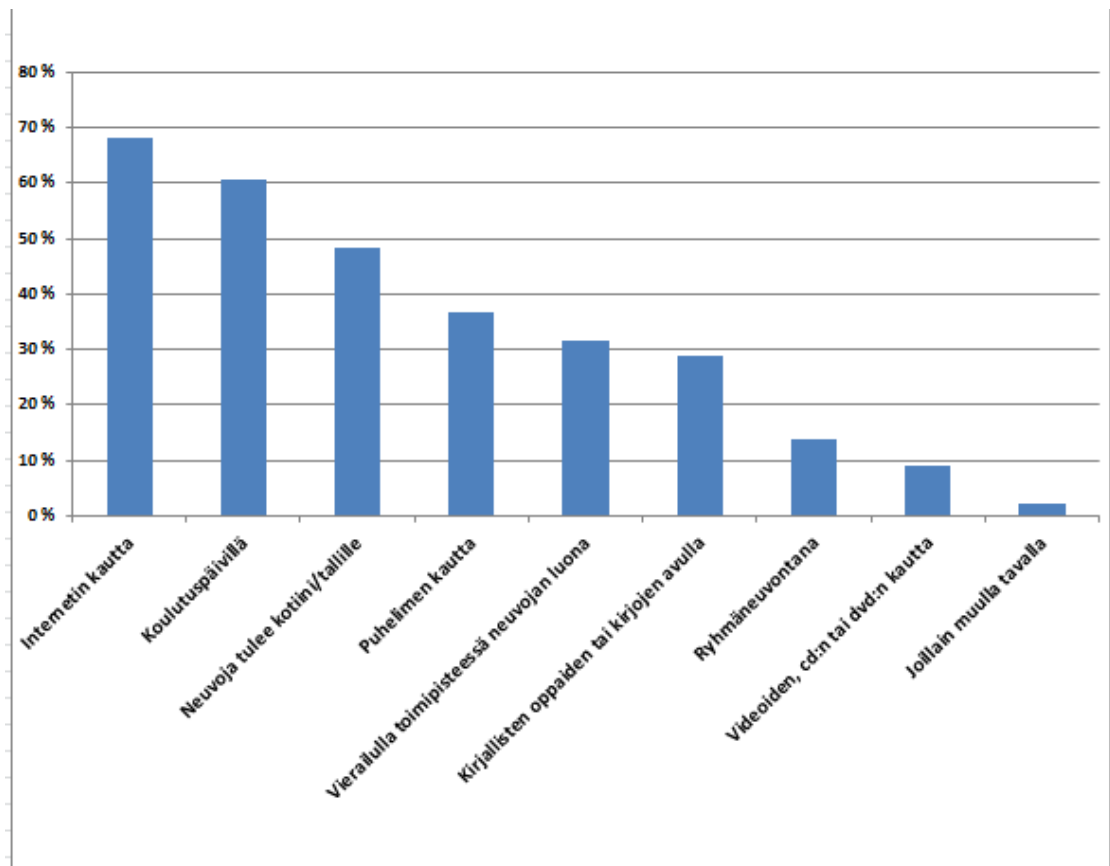
Neuvonnan tarve oli vähäistä viljelysuunnitteluun, työterveyteen ja työhyvinvointiin, markkinointiin ja ympäristönhoitoon liittyen, mutta toisaalta näille osa-alueille ei

neuvontaa koeta saatavankaan. Vastaajien iällä ei ollut huomattavaa vaikutusta vastausjakauksessa. Yrittäjien ja muiden ryhmien välillä ei ollut eroa.

Kuvio 10. Saatavuudeltaan parhaat neuvonnan osa-alueet.

Vastaajilta kysyttiin, mitkä neuvonnan tavat olivat heidän mielestään mieluisimpia. Vastaaja sai valita useamman vaihtoehdon. Kaikki esitetyt vaihtoehdot saivat jonkin verran kannatusta. Mieluisimmat neuvonnan tavat ilmenevät kuviosta 11. Kaikenikäisten vastaajien keskuudessa jakauma oli suunnilleen sama.

Kuvio 11. Mieluisimmat tavat saada neuvontaa.

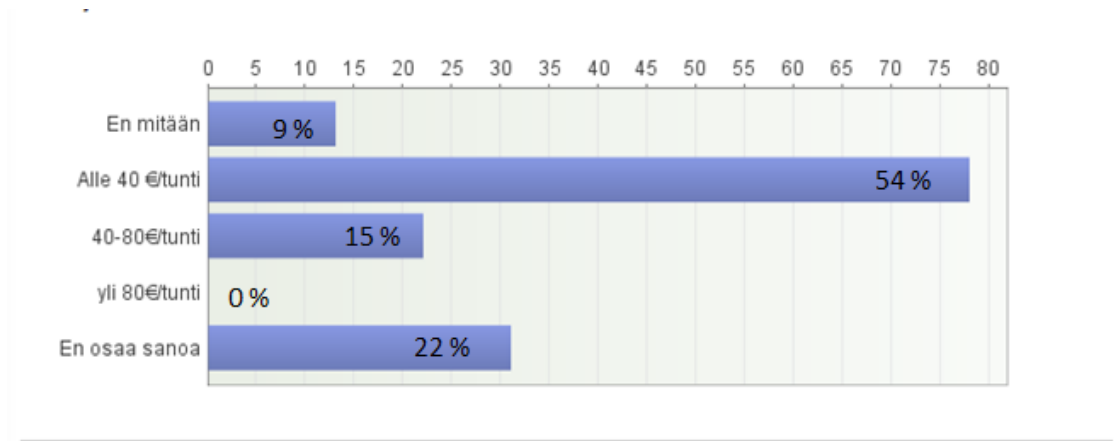
Näin ollen eniten toivottiin neuvontaa Internetin kautta ja koulutuspäivillä. Suositujia vaihtoehtoja olivat myös puhelimen kautta saatava neuvonta ja neuvojan koti/tallikäynti. Avoimissa vastauksissa oli mainittu sähköposti ja kurssit.

Vastaajilta kysyttiin heidän maksuhalukkuuttaan neuvontapalveluista. Kysymys kuului: ”Kuinka paljon olisit valmis maksamaan asiantuntevasta koko päivän (8 h) kestävästä neuvonnasta?” Vastata sai avoimeen tekstikenttään. Kysymyksen asettelu oli hieman epäonnistunut ja sai hyvin kirjavia vastauksia. Vastauksia saatiin 89 kpl.

Vastauksissa korostui neuvojan ammattitaidon ja neuvonnan aiheen vaikutus maksuvalmiuteen. Pääosin maksuvalmius liikkui 50 € tietämällä maksimissaan noin 200 €, muutamat olivat valmiita maksamaan 500 €. Osa vastaajista oli ihmisiä, jotka olivat valmiita maksamaan sen verran kuin neuvonta vaatii, jos vain neuvonta on laadukasta ja siitä saa apua. Osa vastaajista ei ollut valmiita maksamaan juuri mitään ja pääosa vastaajista ei halunnut maksaa yli 100 €. Ongelmana kuitenkin oli, että kysymyk-

sessä ei ollut määritelty, millaista neuvonta olisi. Ryhmä- ja yksilöneuvonnasta ja eri osa-alueiden neuvonnasta oltiin valmiita maksamaan hyvin erilaisia summia. Selkeää kokonaiskuvaa neuvontapäivän hinnasta oli siis melko mahdotonta saada. Vastaajan iällä ei ollut vaikutusta maksuhalukkuuteen.

Maksuhalukkuuden selvittämiseksi vastanneilta kysyttiin lisäksi, kuinka paljon olisit valmis maksamaan asiantuntevasta neuvonnasta tuntihinnalla. Tämä kysymys oli edeltäjäänsä selkeämpi, mutta ongelmaksi muodostui tässäkin se, ettei neuvonnan tasoa tai aihetta ollut määritelty, mikä varmasti nosti ”En osaa sanoa”- vastaajien määrää. Valtaosa vastaajista (54 %) oli halukas maksamaan neuvonnasta alle 40 €/h (ks. kuvio 12).

Kuvio 12. Vastaajien ajatus siitä, paljonko olisivat valmiita maksamaan neuvontatunnista.

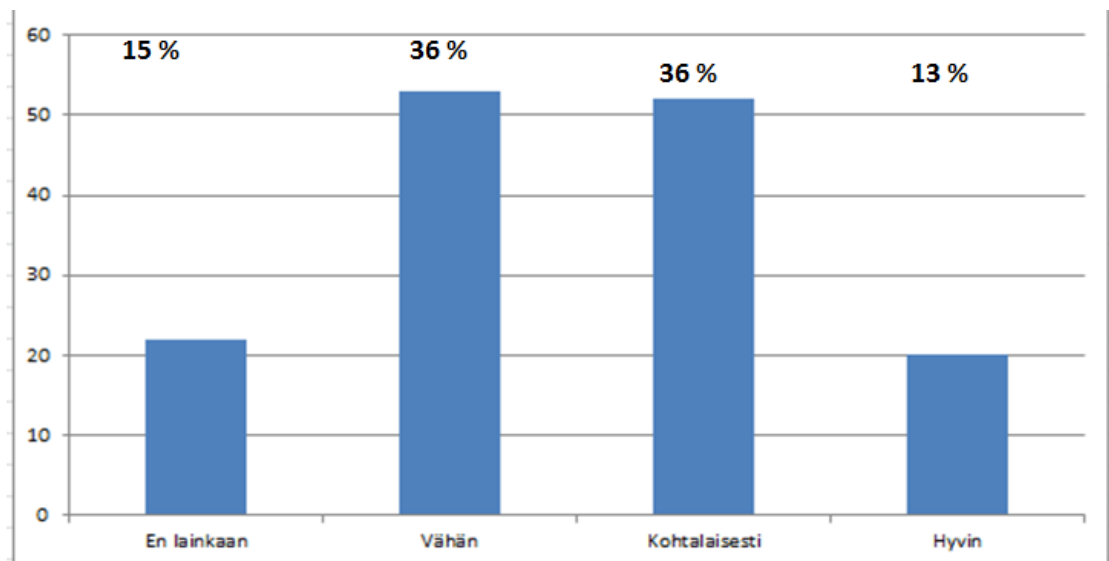
Vastaajan iällä ei ollut merkittävää vaikutusta maksuhalukkuuteen.

Päätoimisista yrittäjistä 80 % vastasi alle 40 €/tunti, muilla ryhmillä prosentit jakautuivat tasaisemmin, vaikkakin alle 40 €/tunti oli suosituin vastausvaihtoehto kaikkien vastaajaryhmien keskuudessa.

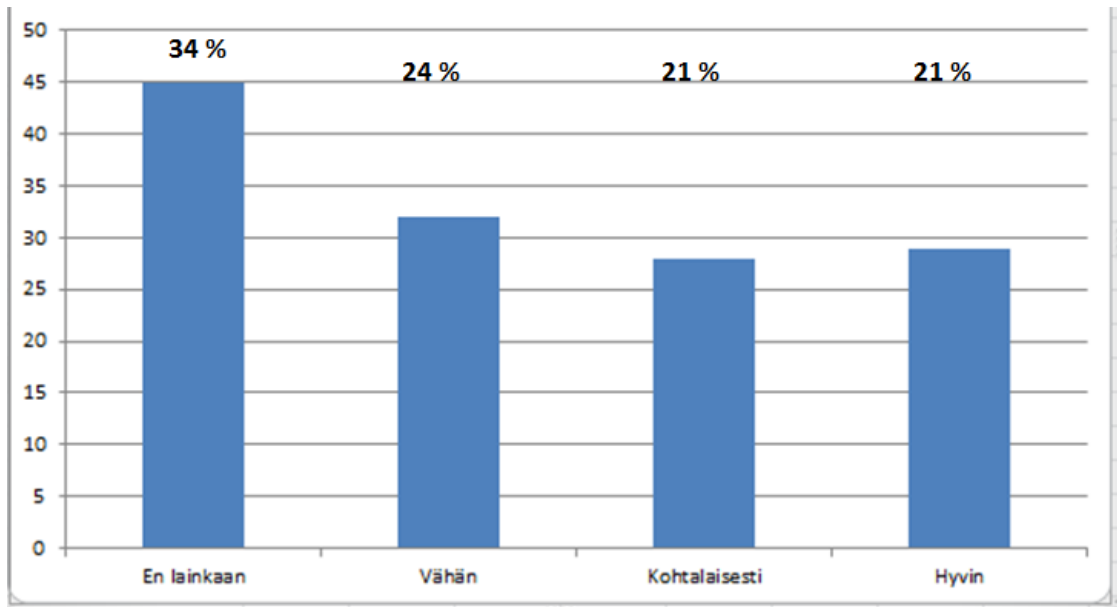
Vastaajilta selvitettiin heidän tietämystään Keski-Suomen Hevosjalostusliitosta, oman paikkakuntansa Hevosystäväinseurasta ja mahdollisesta jäsenyydestä seuraan. Keski-Suomen Hevosjalostusliitto koostuu 16 hevosystäväinseurasta. Vastaajista 44 % oli

paikkakuntansa Hevosystäväinseuran jäseniä ja 56 % ei ollut. Jakauma oli suunnilleen sama kaikissa ryhmissä, paitsi päätoimisilla yrittäjillä jakauma oli 50 % ja 50 %. Hevosystäväinseuroihin kuului keskimäärin enemmän vastaajia yli 30-vuoden ikäisistä, jäsenyysprosentin kasvaessa iän myötä, jäsenyyden ollessa yli 30-vuotiaiden keskuudessa 42 % ja yli 60-vuotiaiden keskuudessa 70 %.

Vastaajista 49 % tunsi Keski-Suomen Hevosjalostusliiton ja sen toiminnan sekä palvelut joko hyvin tai kohtalaisesti (ks. kuvio 13). Oman paikkakunnan hevosystäväinseuran toimintaa tunsi hyvin tai kohtalaisesti 42 % vastaajista, mutta suurin osa vastaajista (58 %) ei tuntenut lainkaan tai vain vähän niiden toimintaa (ks. kuvio 14). Keski-Suomen Hevosjalostusliiton ja hevosystäväinseurojen toiminta tunnettiin suunnilleen yhtä hyvin kaikissa ikäluokissa. Yrittäjien tuntemus Keski-Suomen Hevosjalostusliitosta oli keskimäärin hieman muita ryhmiä parempi.

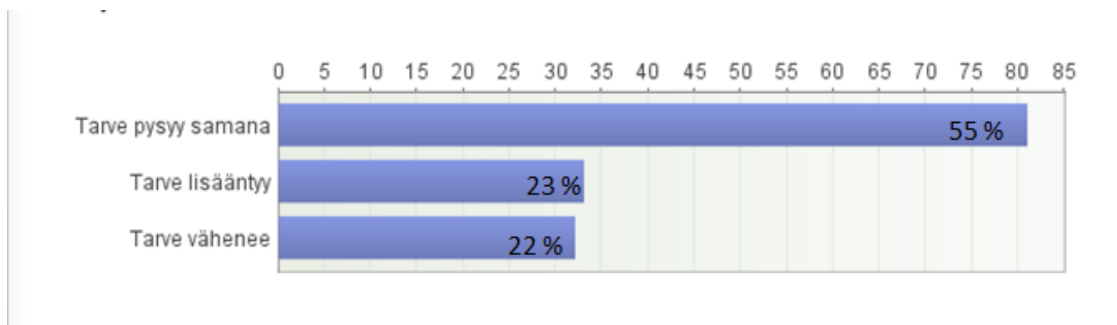

Kuvio 13. Vastaajien tuntemus Keski-Suomen Hevosjalostusliiton toiminnasta ja palveluista.

Kuvio 14. Vastaajien tuntemus oman paikkakuntansa Hevosystäväinseuran toiminnasta.

Tulevaa neuvonnan tarvetta tai muutosta kartoitettiin kysymyksellä, millaiseksi vastaaja arvioi hevosneuvonnan tarpeensa seuraavan viiden vuoden sisällä. Yli viidesosalla vastaajista neuvonnan tarve kasvaa (ks. kuvio 15).

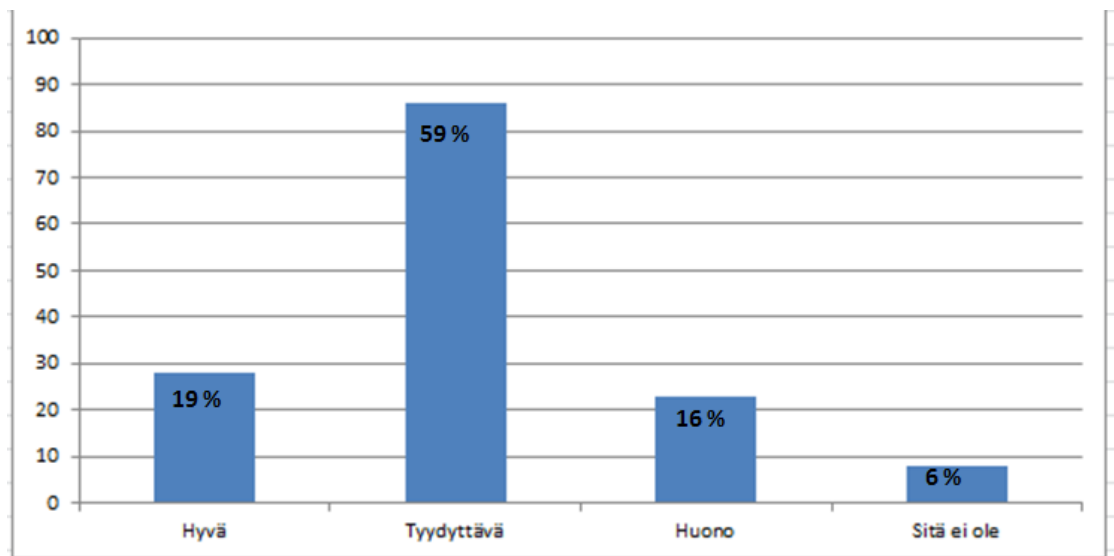
Kuvio 15. Vastaajien kokemus hevosneuvonnan tarpeensa muutoksesta seuraavan viiden vuoden aikana.

30-45-vuotiaat ja 45-60-vuotiaat uskoivat eniten neuvonnan tarpeensa kasvuun. Noin 22 % 30-45-vuotiaista ja 29 % 45-60-vuotiaista uskoi tarpeensa kasvavan. Toisaalta samoista ikäryhmistä 15 % ja 32 % ajatteli tarpeensa vähenevän. Loput vastaajista, eli suurin osa, uskoi tarpeensa pysyvän samana. Yli 60-vuotiaat uskoivat pää-

sääntöisesti tarpeensa pysyvän samana tai vähenevän. Nuoremmista vastaajista suurin osa uskoi tarpeensa pysyvän samana.

Harrastajat, yrittäjät ja eri lajien harrastajat uskoivat tarpeensa kasvuun tai väheneemiseen lähes saman verran. Tarpeensa kasvuun uskovista hienoinen enemmistö oli harrastajanaisia, joilla oli 1-2 ratsu- tai ravihevosta, mutta ero muihin ryhmiin ei ollut merkittävä.

Hevosneuvonnan yleinen tila Keski-Suomessa arvioitiin olevan tyydyttävällä tasolla (ks. kuvio 16). Yli viidesosa vastaajista oli sitä mieltä, että hevosneuvonnan tila on huono tai sitä ei ole lainkaan.

Kuvio 16. Vastaajien mielipide hevosneuvonnan tilasta Keski-Suomessa.

Joukkoon siis mahtui hyvinkin tyytyväisiä vastaajia, mutta myös niitä joiden mielestä neuvontaa ei edes ole. Tilaa pidettiin kuitenkin pääosin tyydyttävänä, eikä vastaajan iällä tai taustalla ollut juurikaan vaikutusta mielipiteeseen.

Vastaajille annettiin myös mahdollisuus vapaaseen sanaan Keski-Suomen hevosneuvontaan liittyen. Vastaajat antoivat hyvin monenlaista palautetta.

Vastauksia oli 35 kpl ja yli puolessa niistä oli kehitysideoita. Vastaajat pohtivat mm. uusien kokemattomien hevostenomistajien vaikutusta hevosten hyvinvointiin ja toivoivat parempaa tiedottamista tapahtumista ja koulutuksista. Muutama ehdotti neuvontaa ja tiedotusta muille kuin hevosihmisille, muun muassa siksi, että hevonen osattaisiin kohdata liikenteessä ja että päättäjät ymmärtäisivät hevosalan piirteitä ja tarpeita. Vajaa kolmasosa vapaasta palautteesta oli kohtalaisen tyytyväistä, mutta loput palautteesta sisälsi toiveita ja kritiikkiä Keski-Suomen hevosneuvontaa kohtaan.

Keski-Suomen Hevosjalostusliitto sai muutamia positiivisia mainintoja, muita organisaatioita ei erikseen mainittu. Palautteen lukeminen sai aikaan tunteen, ettei monista neuvonnan lähteistä oltu lainkaan tietoisia. Osa vastaajista ei tiennyt varsinaisesti hevosneuvonnasta mitään, mutta koki silti pärjäävänsä hyvin muiden hevosihmisten ja internetin avulla. Vastaajat kaipasivat todella asiansa osaavia päteviä neuvoja, sillä useat kokivat vaikeudeksi tiedon hajanaisuuden ja eri ihmisten erilaiset neuvot samaan asiaan. Monet kokivat myös, että laajemmat neuvontakokonaisuudet olisivat tarpeen; luentoja ja yksittäisiä kurssipäiviä pidettiin mukavina, mutta usein aivan liian pinta-raapaisuna aiheesta. Syvällisempiä, täsmällisempiä ja pitempiä kurseja toivottiin.

Hevosen valmennus ja koulutus oli toivottu kurssien aihe, ja jonkin verran toivottiin myös hevosen terveyteen/sairauksiin ja ruokintaan liittyvää neuvontaa. Yksittäisiä toiveita oli myös monia, liittyen esimerkiksi lannan käsittelyyn, ravihevosten varusteiden merkitykseen ja ensiaputaitoihin.

5 Johtopäätökset

Hevosneuvonta-ala Keski-Suomessa selkeni itselleni huomattavasti. Neuvonnan saatavuus ei ollut lainkaan niin huono kuin olin kuvitellut, vaikkakin neuvonnan löytäminen tuntuu monille ihmisille olevan hankalaa. Neuvontaan oltiin kohtuullisen tyytyväisiä, vaikka joukkoon mahtui myös paljon neuvonnasta tietämättömiä. Tilanne ei ole lainkaan huono, vaikka kehitettävää aina onkin.

Ratkaisevinta hevosneuvonnan saamisessa tuntuu olevan oma aktiivisuus. Lähes asiaan kuin asiaan neuvontaa on saatavissa jotakin kautta, jos vain on valmis näkemään hiukan vaivaa. Keski-Suomen hevosneuvontaa tarjoavat organisaatiot ovat hyvin yhteydessä valtakunnallisiin organisaatioihin, joilta tietoa ja neuvontaa joissain tilanteissa löytyy enemmän. Internetin merkitys tiedon lähteenä kasvaa, kun esimerkiksi Hippolis ry ja Hevostietokeskus lisäävät nettiin tulevan materiaalin määrää kaiken aikaa. Tiedon lisääntyessä ongelmaksi saattaa muodostua tiedon haun vaikeus ja itselle sopiva neuvonta. Joku kyselyyn vastanneista pohdiskeli neuvontaviidakkoa, jossa kaikki neuvojat ovat eri mieltä ja oikean ja väärän löytäminen on vaikeaa. Itse voin oman kokemuksen kautta yhtyä tähän mielipiteeseen. Hevospiireissä on monia eri koulukuntia ja esimerkiksi hevosen valmentaminen ja kouluttaminen jakaa laajasti mielipiteitä, eikä kaikista asioista voi saada vain yhtä näkökulmaa.

Yllätyksenä ei tullut, miten paljon eläinlääkärien ja kengittäjien antamaa neuvontaa arvostettiin. Eläinlääkärit ja kengittäjät ovat usein hevosalan ammattilaisia, joilta löytyy usein neuvoa myös muihin hevosalan aiheisiin kuin vain omaan toimialaansa liittyen. Kengittäjät saattavat samaan aikaan toimia esimerkiksi ravivalmentajina tai tallinpitäjinä, ja kokemusta ja tietoa on karttunut muihinkin asioihin kuin kengitykseen liittyen. Eläinlääkärit ja kengittäjät tulevat hevosenomistajan luo talleille ja työskentelevät kaiken aikaa lähellä ihmistä, jolloin myös kysymysten esittäminen on helppoa, myös muuhun kuin eläimen hoitoon tai kengitykseen liittyen. Neuvontaa saadaan kuin huomaamatta muun keskustelun lomassa.

Kaiken kaikkiaan hevosihmiset luottavat toisiinsa ja pyytävät paljon apua ja neuvoa toisilta hevosihmisiltä. Tavallisen hevosenomistajan verkostoon saattaa kuulua esimerkiksi valmentajia, ratsastuksenopettajia, tallinpitäjiä, hevostarvikemyyjiä ja iso liuta muita hevosalan toimijoita. Ongelmia pohditaan yhdessä toisten hevostenomistajien kanssa. Yhteisöllisyys luo turvaa ja tarjoaa tukea.

Hevosyrittäjien neuvonnan tarve erosi yllättävän vähän tavallisten hevosenomistajien tarpeesta. Hevosyrittäjille yritykseen liittyvissä asioissa on tarjolla neuvontaa siinä missä muidenkin alojen yrittäjille. Varsinaisen hevosneuvonnan yrittäjät löysivät siel-

tä mistä muutkin hevosenomistajat. Yllättävää oli, ettei yrittäjien tietous neuvonnasta ollut juuri sen parempaa kuin muillakaan, eikä yrittäjillä ollut erityisiä tarpeita neuvonnalle, vaikkakin yrittäjillä oli luonnostaan enemmän kiinnostusta yritykseen liittyvissä asioissa, kuten rahoituksessa ja kirjanpidossa. Yrittäjien neuvonnan tarvetta en kuitenkaan pidä kovin luotettavana, koska vastaajia oli loppujen lopuksi niin vähän; vain 31 pää- tai sivutoimista hevosityrittäjää. Pieni vastausprosentti (14,7 %) ylipäänsä saattoi antaa osittain harhaan johtavaa tietoa koko Keski-Suomen hevosneuvonnan tarpeesta.

Kaiken kaikkiaan neuvonnan tarve ja tarjonta kohtaavat tyydyttävästi. Kaikkein suurin vaikeus neuvonnan löytämisessä ihmisillä oli tuki- ja rahoitusasioihin liittyen. Tuki- ja rahoitusasioista ihmisillä on vähän tietoa, vaikka neuvontaa on hyvin saatavilla. Ihmiset, jotka aktiivisesti neuvontaa etsivät, myös saavat sitä, etenkin jos neuvontaan on valmis hieman sijoittamaan rahaa. Myös ilmaisia palveluita löytyi yllättävän paljon. Monilla ihmisillä tarvetta neuvonnalle olisi, mutta neuvonnan hakemiseen ja löytämiseen ei olla valmiita panostamaan kovin paljoa. Siksi tärkeää olisi neuvonnan näkyväksi tekeminen ja mainostaminen.

Hevosihmisiä eniten kiinnostaneissa neuvonnan osa-alueissa (eläinlääkintä, hevosen terveydenhuolto, kengitys, valmennus ja koulutus) kysyntään vastattiin hyvin, mutta tyytyväisyyttä voitaisiin entisestään parantaa. Vaikka tilanne on hyvä, se voisi aina olla parempi. Esimerkiksi eläinlääkärien antama panos on hyvin merkittävä, mutta eläinlääkäreillä ei välttämättä ole aikaa vastata perusteellisesti kaikkeen tarpeeseen ja kiinnostukseen.

Alueellisia tai muita vastaajien taustatietoihin liittyviä eroja ei löytynyt. Kyselyyn vastasi ahkerimmin naiset ja itselleni jäi tuntu, että naisia neuvonta kiinnostaa hieman enemmän kuin miehiä, vaikkakin selkeä syy on osaltaan naishevosenomistajien enemmistö. Ahkerin vastaajaryhmä oli 30 -45-vuotiaat naiset, joilla oli 1-2 hevosta, ja he olivat ryhmä, josta kiinnostusta neuvonnalle löytyi hieman enemmän kuin muilta. Erot muihin vastaajiin olivat kuitenkin hyvin pienet, joten suoria johtopäätöksiä on

vaikea vetää, mutta ero olisi ehkä voinut olla selvempiä, jos vastausprosentti olisi ollut suurempi.

Jotta hevosneuvonnan tila Keski-Suomessa paranisi, tulisi neuvontaa tarjoavien organisaatioiden parantaa tiedotusta omista palveluistaan. Palveluista ja neuvonnasta ylipäättään tulisi löytyä enemmän tietoa netistä, esimerkiksi organisaatioiden omilta nettisivuilta. Neuvonnan saatavuus on pääasiassa hyvä, mutta useimmille ihmisille tiedon tai neuvonnan löytäminen on vaikeaa. Neuvontapalveluiden tulisi olla helposti lähestyttävissä ja niitä voisi jollain tapaa mainostaa ja tehdä näkyvämmiksi.

Yksi hyvä tapa uusien hevosnomistajien tavoittamiseksi voisi olla Hippoksen tai Hevosjalostusliittojen kautta jaettava materiaali, joka jaettaisiin uusille hevosnomistajille omistajanvaihdosilmoituksen perusteella tai varsan sirutuksen yhteydessä. Uusia hevosnomistajia (tai miksei vanhojakin) varten voisi koota lyhyen luettelon kaikista hevosneuvonnan lähteistä. Jokaiselle alueelle voisi olla oma palveluluettelonsa, jonka voisi löytää netistä. Valtakunnallisten neuvontajärjestöjen kanssa tulisi tehdä yhteistyötä (kuten jo paljon tehdäänkin), jotta valtakunnalliset neuvontajärjestöt voisivat myös ohjata paikallisten neuvojen luo. Netistä löytyvästä palveluhakemistosta voisi hakea eri osa-alueiden neuvontaa eri alueilla ja valtakunnallisesti.

Luentoja, tapahtumia ja muuta neuvontatoimintaa järjestävien tulisi mainostaa tapahtumiansa riittävän tehokkaasti ja olla näkyvillä sosiaalisessa mediassa. Sosiaalisen median voimaa mainonnassa ei tulisi väheksyä. Sosiaalisen median kautta voisi myös järjestää neuvontaa, jotta asiakkaat voisivat kysyä helposti apua ja saada vastauksia, ja myös muut ihmiset voisivat lukea vastauksia toisten kysymyksiin ja saada samalla itsekin neuvontaa. Vaikeudeksi saattaisi nousta neuvojen resurssit ajan suhteen, ja uskonkin, että tulevaisuudessa neuvojen työnsarka tulee kasvamaan.

Neuvojen kannattaa jatkossakin verkostoitua keskenään, jotta kysyjä osataan ohjata sinne, mistä hän parhaiten apua saa. Alan ihmisten tulisi ylläpitää omaa ammattitaitoaan ja ennemmin keskittyä joidenkin tiettyjen osa-alueiden neuvontaan kuin yrittää neuvoa kaikessa. Epäpätevä ja arvailuihin perustuva neuvonta ei hyödytä ketään.

Kursseja ja koulutustapahtumia järjestäessä tulisi kuunnella mahdollisten osallistujien tarpeita ja järjestää myös syvempiä koulutuskokonaisuuksia niistä asioista, joihin ihmisillä on kiinnostusta.

6 Mitä opin

Hevosneuvonta kaiken kaikkiaan on hyvin monimuotoista. Neuvonnan käsite tuotti minulle välillä hankaluuksia; missä menee neuvonnan ja asiantuntijapalveluiden ero ja ovatko esimerkiksi luennot neuvontaa. Itse käsittelin neuvontaa hyvin laajasti ja katsoin, että myös kurssit, luennot, koulutukset, kirjat, oppaat, internet ja muut epäsuorat lähteet tarjoavat neuvontaa. Ihminen saattaa hakeutua kirjan tai koulutuksen pariin ilman tiedostettua tarvetta ihan mielenkiinnosta, mutta myös siksi että tarve on suuri. Tarve voi olla myös piilevää ja tieto osoittautuu hyödylliseksi vasta myöhemmin.

Kyselyä tehdessä jouduin myös ajattelemaan omaa hevosneuvonnan tarvettani hevosnomistajana ja kuinka itse olen sitä saanut. Samaistuin kyselyyn vastanneiden mielipiteisiin ja mietin myös omaa aktiivisuuttani hevosneuvontaa tarvitessani. Myös itselleni valkeni, mistä neuvontaa voin saada, jos sitä tarvitsen. Eniten kiinnitin huomiota siihen, miten paljon Keski-Suomessa on tarjolla erilaisia koulutuksia ja luentoja hevosasioihin liittyen.

Kyselyä tehdessäni opin käyttämään Webropol -kyselyohjelmistoa, mistä on varmasti minulle tulevaisuudessa hyötyä. Opin myös hillitsemään hermojani tietoteknisten ongelmien edessä ja sain apua sitä tarvitessani. Monet kyselyn kysymykset olivat huonosti aseteltuja, mikä vaikutti vastauksiin, eikä toivottuja tuloksia täysin saatu. Väärin ymmärtämisen mahdollisuuksia löytyi kaikesta valmistelusta huolimatta ja osa kysymyksistä oli liian laajoja tai merkityksettömiä.

Haastattelut opettivat ihmisten kohtaamista ja asioiden selkeää ilmaisua haastattelutilanteissa. Oli vaikeaa koota haastateltavien puheesta kaikki olennainen ja karsia turhat asiat pois. Hevosalan laajuus tuotti myös ongelmia ja sillä hevosneuvonta piti

jakaa niin moneen osa-alueeseen. En ole varma olisiko kyselyssä ollut parempi, jos osa-alueita olisi yhdistelty enemmän vastaajien työn helpottamiseksi vai jäikö jokin tärkeä osa-alue jopa puuttumaan. Haastattelut antoivat kuitenkin rohkeutta tehdä vastaavaa työtä myös tulevaisuudessa. Oli mukavaa huomata, miten mielellään monet ihmiset puhuivat omasta työstään ja auttoivat opiskelijaa omalla työajallaan.

Opinnäytetyön tekeminen opetti myös pitkäjänteistä puurtamista ja tiedonhakua. Opin paljon myös itsestäni. Oma suurpiirteisyyteni ja ” vähän sinne päin” -asenne kostautuivat minulle, kuten myös silkkä laiskuus. Opinnäytetyö prosessissa oli pitkä tauko, kun vietin välissä neljä kuukautta ulkomailla. Se oli kuitenkin hyvä tauko, joka asetti aikahaasteita ja kannusti työn tekoon, ja myös antoi aikaa hauduttaa asioita. Opinnäytetyön teko antoi myös voimaa, sillä huomasin, ettei sen teko ollutkaan niin loputtoman hirveä urakka ja että selviydyin siitä ihan kohtuullisen hyvin.

Lähteet

American Horse Rider & Horses and Horse Information, 2011. Amerikkalainen hevosteuvonta ja artikkeli-verkkosivusto. Viitattu 26.1.2015. <http://www.horses-and-horse-information.com/>

Hevoset ja Ratsastus -lehden verkkosivut 2014. Viitattu 26.1.2014. <http://www.ratsastus.net/>

Hevonen yhteiskunnassa. n.d. Hevoseni.fi-verkkosivut. Ylläpitäjänä Hippolis - Hevosalan osaamiskeskus, Suomen Hippos, Suomen Ratsastajainliitto, Suomen Hevosenomistajien Keskusliitto ja Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto. <http://www.hevoseni.fi/hevonen-yhteiskunnassa>. Viitattu 20.1.2014.

Hevoseni.fi verkkosivusto. 2014. Viitattu 22.5.2014. <http://hevoseni.fi/>

Hevostalli.net verkkosivut, 2014. Viitattu 26.1.2014. <http://www.hevostalli.net/>

Hevostietokeskus n.d. Hevostietokeskuksen verkkosivut. Viitattu 22.5.2014. <http://www.hevostietokeskus.fi/index.php?id=193>

Hevostietokeskuksen verkkosivut, 2014. Viitattu 22.5.2014. <http://www.hevostietokeskus.fi/>

Hippolis Ry. Hippolis Ry:n verkkosivut, n.d. Portaali. Viitattu 22.5.2014. http://www.hippolis.fi/hippolis_ry/

Keski-Suomen Liiton verkkosivut, 2014. Viitattu 18.6.2014. http://www.keskisuomi.fi/aluekehittaminen/elinkeinot/keski-suomen_kehittamisyhtiot

MTK. n.d. MTK:n verkkosivut. Viitattu 1.7.2014. http://www.mtk.fi/mtk/fi_FI/mtk/

Oxford Dictionaries. n.d. Viitattu 2.2.2015. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/counselling>

Strategia 2013-2017. n.d. Suomen Hippos Ry:n verkkosivut. Viitattu 20.1.2014. http://www.hippos.fi/suomen_hippos_ry/suomen_hippos_ry/strategia_2013-2017

Suomen hevosenomistajien keskusliitto ry n.d. Suomen Hevosenomistajien Keskusliitto ry:n verkkosivut. Viitattu 22.5.2014. <http://www.shkl.net/>

Suomen Hippos ry, n.d. Suomen Hippos Ry:n verkkosivut. <http://www.hippos.fi/>. Viitattu 6.3.2014 ja 12.3.2014.

Suomen Ratsastajainliitto Ry, n.d. Suomen Ratsastajainliiton verkkosivut.
<http://www.ratsastus.fi/srl>. Viitattu 12.3.2014.

Suomen hevosenomistajat ry:n verkkosivut, 2014. Viitattu 22.5.2014.
<http://www.kshevosenomistajat.net/>

Liitteet

Liite 1. Hevosneuvonnan tarve ja tarjonta-kyselylomake keskisuomalaisille hevosnomistajille. Webropol-kysely.

Liite 1.

Hevosneuvonnan tarve ja tarjonta Keski-Suomessa

1. Sukupuolesi? *

- Nainen
- Mies

2. Ikä? *

- Alle 20
- 20-25
- 25-30
- 30-45
- 45-60
- Yli 60

3. Kotipaikkakuntasi kuuluu alueeseen: *

- Jyväskylän seutukunta
- Joutsan seutukunta
- Keuruun seutukunta
- Jämsän seutukunta
- Äänekosken seutukunta

- Saarijärven-Viitasaaren seutukunta
 - Muu, mikä?
-

4. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten toimintaasi hevosalalla? *

- Päätoiminen yrittäjä
 - Sivutoiminen yrittäjä
 - Harrastaja
 - Hevosalan työntekijä (ei yrittäjä)
 - Viranomainen(esim. Ely-keskus tai maaseutuvirasto)
 - Muu, mikä?
 -
-

5. Jos olet yrittäjä, oletko: (Vastaa vain jos olet yrittäjä, voit valita useamman vaihtoehtoon.)

- Ravitalliyrittäjä
 - Ratsutalliyrittäjä
 - Vuokra/täysihoidotalliyrittäjä
 - Vaellustalliyrittäjä
 - Hevoskasvattaja
 - Valmentaja/ratsuttaja/opettaja
 - Muu hevosyrittäjä, mikä?
 -
-

6. Montako hevosta omistat (tai puolisoosi tai alaikäinen lapsesi omistaa)?

- En yhtään
- 1-2

- 2-4
- 4-8
- yli 8

7. Ovatko hevosesi pääasiassa (voit valita useamman vaihtoehdon): (Hyppää kysymyksen yli jos sinulla ei ole yhtään hevosta).

- Ratsuja
- Ravureita
- Siitostammoja ja varsoja
- Poneja
- Kilpahevosiä
- Harrastehevosiä
- Vaihtelee

Muita, mitä?

8. Onko sinulla hoidossa vieraiden hevosiä?

- Ei
- Kyllä, Montako?

9. Kohtaatko toistuvasti tilanteita joissa kaipaisit asiantuntevaa neuvontaa liittyen hevosiin/hevosyrittäjyyteen?

- Kyllä
- Ei
- Joskus

10. Koetko saavasi tarvitsemaasi hevosneuvontaa kun sitä tarvitset?

- Kyllä
 Ei
 Useimmiten

11. Mitä kautta olet saanut hevosneuvontaa, jos olet sitä saanut? (Voit valita useamman vaihtoehdon.)

- Keski-Suomen Hevosjalostusliitto
 Suomen Hippos
 Suomen Hevostietokeskus
 Suomen Ratsastajainliitto
 Hippolis Ry
 ProAgria
 MTK
 Eläinlääkäri, eläinfysioterapeutti tai kengittäjä
 Kollegat ja vertaistuki
 Kunnan viranomaiset
 Suomen Hevosenomistajien keskusliitto
 Maatalouskauppa
 Suomen Ravivalmentajat

Internetistä, mistä?

Muualta, mistä?

12. Valitse edellisistä kolme (3) merkittävintä/parasta hevosneuvonnan lähdeä omalla kohdallasi:

- Keski-Suomen Hevosjalostusliitto
 Suomen Hippos

- Suomen Hevostietokeskus
- Suomen Ratsastajainliitto
- Hippolis Ry
- ProAgria
- MTK
- Eläinlääkäri, eläinfysioterapeutti tai kengittäjä
- Kollegat ja vertaistuki
- Kunnan viranomaiset
- Suomen Hevosnomistajien keskusliitto
- Maatalouskauppa
- Suomen Ravivalmentajat

Internetistä, mistä?

Muualta, mistä?

13. Kuinka suureksi koet seuraavien maksullisen neuvonnan osa-alueiden tarpeen omalla kohdallasi?

	Suuri tarve	Jonkin verran tarvetta	Ei tarvetta
Hevosien hankinta	☐	☐	☐
Hevosien ruokinta	☐	☐	☐
Käsittely ja hoito	☐	☐	☐
Varusteet	☐	☐	☐
Lääkintä ja terveys	☐	☐	☐
Kengitys	☐	☐	☐
Koulutus ja valmennus	☐	☐	☐

Jalostus	☐	☐	☐
Kasvatus	☐	☐	☐
Viljelysuunnittelu	☐	☐	☐
Ympäristöhoito	☐	☐	☐
Lannan käsittely	☐	☐	☐
Talliolosuhteet	☐	☐	☐
Tallirakentaminen tai muut investoinnit	☐	☐	☐
Tuet ja rahoitus	☐	☐	☐
Kirjanpito, tilinpäätös ja veroneuvonta	☐	☐	☐
Sukupolvenvaihdosneuvonta	☐	☐	☐
Koneet, laitteet tai ohjelmistot	☐	☐	☐
Työhyvinvointi/työterveys	☐	☐	☐
Markkinointi	☐	☐	☐
Muu, mikä? _____	☐	☐	☐

14. Tarvitessani apua seuraavissa neuvonnan osa-alueissa, olen saanut sitä:

	Hyvin	Kohtalaisesti	Huonosti	En ole tarvinnut
Hevosien hankinta	☐	☐	☐	☐
Hevosien ruokinta	☐	☐	☐	☐
Käsittely ja hoito	☐	☐	☐	☐
Varusteet	☐	☐	☐	☐
Lääkintä ja terveys	☐	☐	☐	☐

Kengitys	☐	☐	☐	☐
Koulutus ja valmennus	☐	☐	☐	☐
Jalostus	☐	☐	☐	☐
Kasvatus	☐	☐	☐	☐
Viljelysuunnittelu	☐	☐	☐	☐
Ympäristöhoito	☐	☐	☐	☐
Lannan käsittely	☐	☐	☐	☐
Talliolosuhteet	☐	☐	☐	☐
Tallirakentaminen tai muut investoinnit	☐	☐	☐	☐
Tuet ja rahoitus	☐	☐	☐	☐
Kirjanpito, tilinpäätös ja veroneuvonta	☐	☐	☐	☐
Sukupolvenvaihdosneuvonta	☐	☐	☐	☐
Koneet, laitteet tai ohjelmistot	☐	☐	☐	☐
Työhyvinvointi/työterveys	☐	☐	☐	☐
Markkinointi	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐

15. Mieluiten vastaanottaisin neuvontaa (voit valita useamman vaihtoehdon):

- Puhelimen kautta
- Vierailulla toimipisteessä neuvojan luona
- Internetin kautta
- Neuvoja tulee kotiini/tallille
- Koulutuspäivillä
- Ryhmäneuvontana

- Videoiden, cd:n tai dvd:n kautta
- Kirjallisten oppaiden tai kirjojen avulla
- Jollain muulla tavalla, millä?
- _____

16. Kuinka paljon olisit valmis maksamaan asiantuntevasta koko päivän (8 h) kestävästä neuvonnasta?

17. Kuinka paljon olisit valmis maksamaan asiantuntevasta neuvonnasta tuntihinnalla?

- En mitään
- Alle 40 €/tunti
- 40-80€/tunti
- yli 80€/tunti
- En osaa sanoa

18. Miten hyvin tunnet Keski-Suomen hevosjalostusliiton ja sen toiminnan/palvelut?

- En lainkaan
- Vähän
- Kohtalaisesti
- Hyvin

19. Miten hyvin tunnet paikkakuntasi Hevosystäväinseuran ja sen toiminnan? Oletko jäsen?

19. Miten hyvin tunnet paikkakuntasi Hevosystävien-seuran ja sen toiminnan? Oletko jäsen?

- En lainkaan
- Vähän
- Kohtalaisesti
- Hyvin

- En ole jäsen
- Kyllä, olen jäsen

20. Millaiseksi arvioit hevosneuvonnan tarpeesi seuraavan viiden vuoden sisällä?

- Tarve pysyy samana
- Tarve lisääntyy
- Tarve vähenee

21. Minkälaiseksi arvioit hevosneuvonnan tilan tällä hetkellä kokonaisuutena Keski-Suomessa?

- Hyvä
- Tyydyttävä
- Huono
- Sitä ei ole

22. Vapaa sana Keski-Suomen hevosneuvontaan liittyen?
